L'ESTAT DE LA LGTBIFÒBIA A CATALUNYA 2015

Observatori Contra l'Homofòbia

COORDINAT I EDITAT PER:

Observatori Contra l'Homofòbia

Coordinació: Eugeni Rodriguez Giménez, Director de l'Observatori contra l'Homofòbia

Direcció d'Anàlisi i Investigació: Elena Longares Hernández

Amb la col·laboració de:

Guillem Parpal: Gestió i registre de denúncies

Víctor Hierro: Tramitació i seguiment

Mireia Navarro: Coordinadora d'Oficina d'Atenció a la Víctima

Laia Serra: Direcció Jurídica

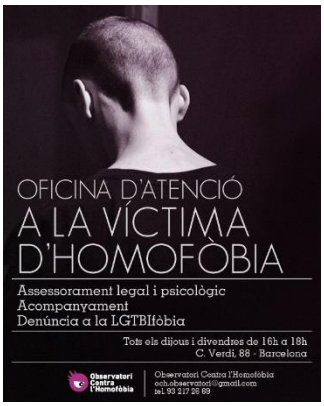

SUPERVISAT PER:

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Departament de Psicologia Social

Supervisor: Joan Pujol i Tarres

AMB CONVENI AMB:

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Direcció General d'Igualtat

PRÒLEG

Una llei segrestada
Per Eugeni Rodríguez. Director de l'Observatori contra l'Homofòbia (OCH).

El 2 d'octubre de 2014, el Parlament de Catalunya aprovava la llei 11/2014, llei per garantir els drets de Lesbianes, Gais, Transsexuals, Bisexuals i Intersexuals i per eradicar la homofòbia, transfòbia i bifòbia.

L'aprovació d'aquesta llei, pionera al món, obeïa a la incessable i incansable lluita i mobilització del moviment LGTBI de Catalunya. El text legal recull tots els mecanismes i protocols necessaris per a fer efectiva la no discriminació per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere. Al llarg de 39 articles i 8 disposicions, desenvolupa tots els episodis relacionats amb les persones LGTBI des del seu naixement fins a la mort. Enumera els diferents àmbits d'actuació, fent un recorregut exhaustiu des de l'educació, sanitat, treball, esport, privació de llibertat, famílies, drets sexuals i reproductius, tercera edat, transidentitat…

Calen accions concretes com la despatologització de la transsexualitat eliminant la disfòria de gènere com diagnòstic per accedir al canvi d'identitat i estableix la plena igualtat en tots els beneficis implementats a nivell universal com la reproducció assistida per a dones lesbianes i bisexuals.

La normativa consagra el principi uniformador de no discriminació per LGTBIfòbia de tot l'ordenament jurídic català.

A nivell educatiu estableix dispositius tan contundents com: "S'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les dites raons. En aquest sentit, s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ésser objecte les persones LGBTI en el medi escolar." (article 12.6)

La llei estableix, alhora un Règim d'infraccions i sancions per poder fer real la fi de la impunitat mitjançant la denúncia administrativa. La part punitiva de la llei contempla sancions com a mètode coercitiu de conductes que atempten contra els drets i llibertats de les persones LGTBI i, més específicament és l'eina para fer front a la transfòbia, bifòbia i homofòbia.

La gran pregunta és sens dubte com és possible que 18 mesos després els efectes d'aital dispositiu antidiscriminatori no s'hagi deixat notar en la plena igualtat de tracte respecte les persones LGTBI.

La resposta es molt senzilla. La llei ha estat segrestada durant tot el mandat de l'anterior govern de la Generalitat. Com és sabut CIU, malgrat votar a favor del text, mai no ha apostat políticament per la implementació de la llei 11/2014, no només no ha dedicat mitjans i recursos econòmics i de personal al seu desplegament, si no que de forma diguem-ne perversa, ha intentat desnaturalitzarla i deixar-la en pur paper mullat. Tota llei requereix de diferents reglaments específics que facilitin i activin l'engranatge que mogui els diferents dispositius creats per accedir a la plena equiparació de drets.

Com apuntem, la direcció política en matèria LGTBI de la Generalitat "va segrestar" la llei evitant d'aquesta manera la seva implementació i consegüentment paralitzant els seus esperats beneficis. La Plataforma LGTBICAT ha denunciat públicament en innombrables ocasions aquesta

aberrant conjuntura reclamant que s'elaborin els decrets necessaris per començar a desenvolupar les mesures contemplades en el seu articulat tendents a eradicar tot tipus de LGTBIfòbia.

És obvi que una llei por si sola no és prou per aconseguir les nostres metes de llibertat i de transformació social, i per descomptat, sense lluita i mobilització al carrer és molt difícil canviar i trencar l'entramat hetero patriarcal. Però també és convenient saber reaccionar davant d'un govern que segresta una llei per por al seu potencial de canvi en les polítiques que concerneixen els drets LGTBI. Tenim presa, no tenim perquè esperar més temps per veure implementat de forma precisa i adequada tots els mecanismes d'una llei aconseguida amb el nostre esforç i que exigim que sigui rescatada i situada entre les prioritats polítiques de l'actual govern. Tenim pressa i molta ràbia davant dels innombrables casos de violència i discriminació envers el nostre col·lectiu.

Article aparegut a l'Infogai, del mes d'abril del 2016

*Deficiències en l'accés a la salut de les persones LGBTI**
Per Laia Serra. Advocada.

La Organització Mundial de la Salut defineix la salut no pas com una absència de patologia sinó com l'estat de benestar físic i emocional de la persona. El gaudi del "nivell màxim de salut" és un dels drets fonamentals de tots els éssers humans. El gaudi del dret a la salut està estretament relacionat amb Drets Humans com el de l'alimentació, l'habitatge, l'educació, l'accés a la informació i a la participació i el de la no discriminació. El dret a la salut inclou llibertats i drets. Entre les llibertats, s'inclou el dret de les persones a controlar la seva salut i el seu cos sense ingerències, en el sí dels quals hi ha els drets sexuals i reproductius. Com ara els tractaments mèdics no consensuats. Les polítiques de salut poden promoure o bé entorpir els drets humans, en funció de la manera que es formulin i s'apliquin. La OMS fixa els principis que s'han de respectar per garantir el dret a la salut: el de no discriminació; el de disponibilitat (nombre suficient d'establiments i serveis); el d'accessibilitat (no discriminació, accessibilitat física, econòmica i accés a la informació); el d'acceptabilitat (respectuós amb la ètica mèdica, amb les sensibilitats culturals, amb les necessitats diferenciades segons els gèneres, i amb el cicle vital); el de qualitat (científic i mèdic); rendició de comptes (de la observació dels drets humans) i universalitat (tota persona podrà exercir-lo).

En relació a la comunitat LGBTI, a nivell internacional, no manquen precedents ni referents. Ja des de l'any 2007 els anomenats "Principis de Yogyakarta", dedicaven una sèrie d'articles al reconeixement del dret a la salut, la protecció enfront dels abusos mèdics i la proscripció de la mitologització de la identitat de gènere. Per la seva banda, el setembre 2014 la Organització Mundial de la Salut publicava unes recomanacions sobre l'atenció sanitària d'homes homosexuals i persones trans* sobretot vinculades amb el VIH, entre les quals es trobaven la creació d'entorns sanitaris no discriminatoris, l'aplicació de les normes internacionals sobre drets humans a fi de combatre l'enorme estigma i la violència que pateixen aquelles persones. Al maig del 2015 i al gener del 2016, Nacions Unides ha realitzat diferents informes en els que dedica apartats específics a abordar la discriminació en l'accés a la salut per part dels col·lectius LGBTI*, sobretot en el cas de trans*. A nivell Europeu, des del 2008, l'Agència Europea de Drets Fonamentals (FRA) ve assenyalant en successius informes aquesta mateixa problemàtica: les polítiques sanitàries ignoren completament les necessitats específiques de salut de les persones LGBTI*, el tracte dispensat pel personal sanitari és inadequat i a vegades directament discriminatori; traduint-se tot plegat en una deficient cura de la seva salut. En el cas de les persones trans* el Parlament Europeu des de 2011 exigeix explícitament la despatologització de la seva vivència, interpel·lant la OMS en aquest sentit. El recent Full de Ruta de 2014 contempla també les fites a assolir en matèria de salut LGBTI* i contempla específicament els drets sexuals i reproductius de les persones LGBTI*. En matèria transgènere el 2015 s'han aprovat importants resolucions que, fent-se ressò de lleis com la de Malta, aposten per la lliure determinació del gènere.*

Aterrant a la nostra realitat més propera, a Catalunya, la Llei 11/2014 per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia contempla específicament el dret d'accés a la salut sense discriminació. L'article 16 preveu la obligació general del sistema sanitari català d'incorporar la perspectiva de gènere i tenir en compte les necessitats específiques de les persones LGBTI, amb la finalitat de garantir-los el dret a rebre l'atenció sanitària i gaudir dels serveis de salut en condicions objectives d'igualtat. La Llei contempla apartats específics sobre l'atenció integral a persones transgènere*

i a persones intersexuals, tenint en compte la seva voluntat en la presa de decisions i en el cas dels menors, preveu el lliure desenvolupament de la personalitat d'acord amb el seu grau de maduresa. També es preveu un apartat específic sobre el dret de les dones lesbianes a accedir a les tècniques de reproducció assistida (TRA).

El desplegament de la Llei i el conseqüent pas del reconeixement formal de drets a la seva posada en pràctica, segueix sent una fita. El camp per recórrer és immens i per tant cal començar per assolir objectius concrets i prioritaris, que han de ser estratègicament seleccionats. L'accés a la salut - en en el seu sentit més ampli – és un d'ells, en tant que suposa unes conseqüències tangibles i immediates en la qualitat de vida de moltes persones i famílies LGBTI. Conscients del repte, aquest any 2015 han arrencat diverses iniciatives col·lectives que estan visibilitzant l'abast de la discriminació en l'accés a la salut. Entre elles la campanya feminista pel dret a l'accés a les tècniques de reproducció assistida de totes les dones i el de la despatologització del model d'atenció a la salut de les persones trans*, que estan suposant l'enfortiment d'aliances i l'empoderament de col·lectius i persones en la tasca d'exigir i interpel·lar les institucions per forçar-les a avançar cap a la diversitat. Aquestes iniciatives no només suposen la reivindicació constructiva dels drets de determinats col·lectius, sinó que treballen per enfortir el respecte envers els principis que regeixen la nostra convivència social: la dignitat i la llibertat.*

Neix el Servei d'Atenció a la Víctima de l'Observatori contra l'Homofòbia
Per Mireia Navarro. Psicòloga i Coordinadora del Servei d'Atenció a la Víctima de l'OCH

Des del mes d'Octubre de 2015 l'Observatori Contra l'Homofòbia ofereix un servei d'atenció psicològica a les víctimes de LGTBIfòbia a càrrec de dues psicòlogues voluntàries on oferim una sessió psicològica gratuïta. Fins ara l'Observatori recollia dades sobre les agressions i tramitava denúncies a més d'oferir suport legal a les víctimes però ens vam adonar que això no era suficient i que moltes persones necessitaven també comptar amb un espai on desfogar-se i poder organitzar tot allò que els hi havia passat, a nivell psicològic i emocional. És així com vam iniciar el Servei d'Atenció a la víctima i que està donant molts bons resultats.

Les víctimes poden contactar amb nosaltres a través del correu electrònic o el telèfon de l'Observatori i concertem visita amb elles. Busquen algú que els comprengui i els pugui guiar davant les situacions que estan vivint, ja sigui que han patit una agressió puntual, que pateixin o hagin patit bulling o moobing, o bé estiguin fent una transició de gènere i necessitin orientació, entre d'altres.

En el primer contacte, les víctimes arriben neguitoses, esperant poder explicar allò que els hi passa. Les persones que atenem es troben en la majoria de casos en estat de shock, vulnerables, a més d'estar tractant d'entendre el que els hi ha passat. Moltes se sorprenen gratament al trobar-se amb un professional que les comprèn i no les jutja, doncs en el seu historial porten inscrit un tracte hostil per part d'algunes persones amb les qui s'han relacionat al llarg de la seva vida.

Nosaltres som psicòlogues de formació humanista, és a dir, no diagnostiquem ni passem tests ni treballem amb dades 'mesurables' que hagin de comprovar-se científicament. Treballem amb el discurs de la persona, amb la seva veritat i amb la vivència de l'agressió patida. Les agressions generen en la víctima una gran càrrega emocional que ha de ser païda.

L'objectiu de les nostres intervencions és protegir les persones de patir més danys derivats de la gestió de l'agressió o situació d'estrès viscuda i, en segon lloc, tranquil·litzar les persones, doncs com més activades es trobin major serà la probabilitat de que pateixin seqüeles a conseqüència d'allò que els hi acaba d'ocórrer.

A partir d'aquí explorem la càrrega emocional que hi al darrere. Preguntem quines estratègies han seguit per resoldre el seu problema. Si han gestionat la càrrega emocional derivada de l'agressió, si tenen suport extern (familiars, amics…), o si per contra no ho han explicat a ningú.

En cas de no utilitzar estratègies o bé utilitzar-ne d'inefectives, els ajudem a trobar-ne d'adequades. Pel que fa al suport, la sola presència del terapeuta i l'equip de l'Observatori fan que la persona se senti acollida i vegi que no està sola per afrontar el seu dolor.

També explorem creences limitadores i treballem amb el pacient per trobar-ne de noves que l'ajudin a enfrontar millor la seva realitat.

La persona ha d'entendre que allò que li passa és normal. Que perquè hagi patit ansietat o bé una por molt intensa o una ràbia desmesurada davant la situació d'indefensió, tot és fruit de la vivència de l'agressió. Es important transmetre-li que no s'està tornant boja i no es quedarà així per sempre. Cal que es doni temps i permís per pair-ho. Que no tenen cap culpa d'allò que els ha passat. Són víctimes d'una injustícia que encara avui dia es dóna: la intolerància de les persones homòfobes.

El que més ens limita com a professionals és el fet de poder oferir una sola sessió de psicoteràpia. Una intervenció no és suficient, encara que sí que millor que res. El que estem oferint actualment vindria a ser una intervenció d'emergència, que no és sinònim de procés psicoterapèutic. Hi ha qui amb aquesta intervenció ja en té prou, que no és el cas de la majoria. Necessitaríem com a mínim, fer una visita 'de tornada' per a fer un seguiment dels casos. El que ens trobem habitualment és que moltes persones, a arrel de l'agressió, sí que tenen aspectes de la seva vida a treballar i necessitarien un procés de psicoteràpia. En aquests casos el que fem és derivar-los a altres serveis on els poden oferir un acompanyament psicològic més extens.

L'ideal seria poder comptar amb una infraestructura, tant en termes de professionals com en termes econòmics, per poder oferir a les víctimes un acompanyament psicològic acurat que permeti resoldre el malestar que es deriva de la intolerància que pateixen per la seva orientació sexual.

Amb tot, el balanç del Servei d'Atenció a la Víctima és molt positiu, perquè per primera vegada a Catalunya les víctimes de la LGTBIfòbia poden comptar amb un organisme que els ofereixi una atenció psicològica especialitzada i gratuïta. La gent es mostra agraïda i amb esperances de que, entre tots puguem eradicar aquesta xacra que ens fa tant de mal com a persones i com a societat.

GLOSSARI

Al llarg de l'informe s'utilitzen expressions i conceptes relatius a diversos àmbits, però específics sobre aquest informe. És per a això que a continuació es presenten els principals, per tal que quedin clarificats prèviament a la seva lectura.

El glossari s'organitza per àmbits, donada la complexitat d'aquest informe. Els àmbits són: Tipus de discriminació, Drets, Diversitats sexo-afectives i d'identitat i expressió de gènere, i Altres conceptes.

Tipus de Discriminació

- ✓ **Discriminació per error**: situació en què una persona o un grup de persones són objecte de discriminació per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere com a conseqüència d'una apreciació errònia.
- ✓ **Discriminació per associació**: situació en què una persona és objecte de discriminació per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere com a conseqüència de la seva relació amb una persona o un grup LGBTI.
- ✓ **Assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere**: qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.
- ✓ **Vexació**: En el codi vigent a l'estat espanyol, infracció castigada com a falta, consistent a amenaçar, perseguir, perjudicar o fer patir algú.
- ✓ ***Bullying***: assetjament entre iguals en l'àmbit escolar

Drets

- ✓ **Llei 11/2014**: Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Coneguda com a Llei contra la LGTBIfòbia
- ✓ **Drets Sexuals i Reproductius**: Ús dels Drets Humans en pro de la salut sexual i la salut reproductiva. Des de la Conferencia Mundial de la Dona de Beijing al 1995, són una part indissoluble dels Drets Humans.
- ✓ **Deure d'intervenció**: deure al que es fa referència als articles 10 i 11 de la Llei 11/2014 Els professionals a què fa referència l'article 10, , en el seu Títol II de Polítiques públiques per a promoure la igualtat efectiva de les persones LGBTI, al capítol 1 referent a professionals que actuen en àmbits sensibles, a través del qual si si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, tenen el deure de comunicar-ho als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent

Diversitats sexo-afectives i d'identitat i expressió de gènere

- ✓ **LGTBI**: relatiu a persones lesbianes, gais, trans*, bisexuals i nascudes amb genitals intersexuals. En endavant LGTBI.
- ✓ **LGTBIfòbia**: concepte que agrupa lesbofòbia, homofòbia, transfòbia, bifòbia i intersexfòbia.
- ✓ **Identitat de gènere**: Sentiment de pertinença a un gènere determinat.

- ✓ **Reassignació de gènere**: procés mitjançant el qual una persona trans* pot modificar les seves característiques anatòmiques sexuals per adaptar-les a les del gènere amb el qual s'identifica.
- ✓ **Disfòria de gènere**:
- ✓ **Trans***: terme paraigües que es refereixi a transsexuals, transgènere.
- ✓ **Cissexual**: persona que se sent del gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques biològiques.
- ✓ **Homosexualitat**: Persona que només sent atracció sexual o només te relacions sexo-afectives per persones del seu mateix sexe.
- ✓ **Bisexualitat/identitats plurisexuals**: són aquelles identitats/orientacions sexo-afectives que es caracteritzen per la capacitat de sentir atracció sexual i/o afectiva cap a persones de més d'un gènere, no necessàriament a la vegada, ni de la mateixa manera, ni en la mateixa intensitat.

Altres conceptes

- ✓ **Àrea LGTB**: Àrea responsable de l'àmbit LGTB que en lo relatiu al present informe, formava part de la Secretaria de Família del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya.
- ✓ **Fiscalia de Delictes d'Odi i Discriminació**: Fiscalia de Barcelona relativa als delictes d'oci i discriminació. A l'informe es referirà com a Fiscalia.
- ✓

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

3. EL MARC LEGAL A CATALUNYA

4. ANÀLISI DE DADES QUANTITATIVES

5. CONTRAST QUALITATIU

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

7. ANNEXOS

1. INTRODUCCIÓ

El present informe és el primer íntegre després de l'aprovació de la Llei 11/2014. Per a aquest 2015 l'informe es realitza per primera vegada amb una metodologia íntegrament científica que inclou tan el registre de les incidències, la recollida de dades de les incidències i el seu procés, així com l'anàlisi de les mateixes.

Així, aquest treball constitueix la memòria antidiscriminatòria relativa a l'any 2015, en la mesura que recull, documenta i analitza les incidències de LGTBIfòbia a Catalunya i comunicats a l'OCH, així com d'altres incidències sobre els que l'entitat ha tingut coneixement directe, malgrat no hagi estat a través d'una comunicació de denúncia.

Per a aquest 2015, la seva elaboració respon, també, a un conveni establert amb la Secretaria de Família de la Generalitat de Catalunya i que inclou el suport d'aquesta administració en la recerca a través d'estudis sectorials que permetin aprofundir en aspectes concrets de la situació de les persones LGTBI, l'evolució de normativa internacional i la implementació de la Llei contra l'homofòbia, bifòbia i transfòbia, per tal de visibilitzar elements concrets i en el seu cas, fer propostes de millora en la protecció dels drets de la comunitat LGTBI i que han de servir per a fer una valoració conjunta de la situació.

Per a fer-ho, l'OCH ha comunicat durant tot el 2015 totes les incidències que li han arribat hi hagin pogut ser susceptibles d'infracció administrativa d'acord amb la Llei 11/2014 a l'àrea LGTBI.

Durant el 2015, per primer cop, l'OCH ha portat un registre de les incidències, denúncies o sol·licitud d'informacions en relació amb possibles discriminacions per raó d'orientació sexual, expressió de gènere o identitat de gènere, d'acord amb el que s'ha establert amb la Secretaria de Família i aquest registre és el que ara serveix per a l'elaboració d'aquest informe.

És per a això que aquest informe 2015 representa un salt qualitatiu en l'elaboració anual d'aquest informe. L'OCH ha implementat un nou sistema de recollida, estudi i anàlisi de les dades amb l'objectiu de fer una transició del que, fins ara, era un informe realitzat des d'una vessant més propera a l'activitat de l'entitat, cap a un informe amb un mètode científic, tan en l'explotació com en la recollida i registre de les dades amb l'objectiu de convertir-se en un document de caràcter més científic. En aquesta transició s'ha implementat un sistema de recollida de dades amb un mètode científic i està supervisada pel Departament de Psicologia Social de la Universitat Autònoma de Barcelona.

A més, donat el nou marc legal arrel de l'aprovació de la Llei 11/2014 de 10 d'octubre el recorregut jurídic de les incidències i, per tan, la realitat de la LGTBIfòbia experimenten un canvi substancial que ha fet necessària l'elaboració d'una metodologia amb base científica i jurídica.

Com a conseqüència, les dades d'aquest 2015 només podran ser comparables amb les dades venidores, no en canvi amb les dades d'anys anterior. És per aquest motiu que les sèries històriques que introduïen l'apartat d'anàlisi quantitatiu dels passats informes enguany no estan presents, no obstant això, ho estaran en els propers informes prenent com a dades inicials les de 2015.

Finalment, indicar que, tot i que l'àmbit directe d'actuació de l'OCH és Catalunya, es reben casos d'altres territoris, com ara, a nivell Estatal, però també de les Illes Balears i d'altres territoris. No obstant això, aquest informe exposa dades exclusivament de Catalunya relatives al 2015.

En definitiva, doncs, aquest és el primer del que pretenen ser informes cada vegada més exhaustius sobre la realitat de la LGTBIfòbia a Catalunya, amb una base científica, que encara, però, caldrà anar millorant.

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

2.1 OBJECTIUS

L'informe l'Estat de l'homofòbia a Catalunya 2015 es marca tres objectius principals: introduir al nou context legal fruit de l'aprovació de la Llei 11/2014, obtenir un diagnòstic de tipus quantitatiu a través de la quantificació i classificació dels casos denunciats i, finalment, aconseguir un diagnòstic d'orientació qualitativa a través de l'anàlisi dels documents i d'una labor de recerca mitjançant entrevistes. Tot això amb la fi addicional de procurar una sèrie de conclusions i recomanacions que, al costat de l'annex, tanquen aquest document.

Introducció al context legal

A pesar que aquest informe no es tracta d'un document jurídic, tant l'equip de l'OCH com l'equip investigador van valorar la conveniència de realitzar un recorregut descriptiu que permetés identificar els elements principals de la Llei 11/2014, així com d'altres normatives que condicionen la situació social de les persones LGTBI a Catalunya. Per a això, el capítol 2 recull un apartat de resum sobre els aspectes legals, una anàlisi en relació a la dimensió social de la llei i, finalment, una explicació de la relació d'aquest informe amb l'esmentat text legal.

D'aquesta manera, el nou cos legal és pres en consideració en totes les parts de l'estudi, oferint un punt de vista transversal amb l'objectiu d'ajudar en la seva comprensió pràctica i contextualitzar correctament el marc legal en el qual es desenvolupen les persones LGTBI.

Diagnòstic quantitatiu- Memòria 2015

Aquesta part de l'informe constitueix la memòria que l'OCH ha estat realitzada mitjançant la recepció i la classificació de les incidències recopilades per l'Observatori durant l'any 2015. En aquesta oportunitat destaca la metodologia en la recollida de dades, la classificació de les mateixes i el seu anàlisi que, per primera vegada, tenen un caràcter íntegrament amb l'objectiu d'oferir una imatge objectiva de l'estat de la LGTBIfòbia a Catalunya durant el 2015.

Enguany, per tan, les dades no poden ser objecte de comparació amb anys anteriors, donat que la seva recollida i classificació ha estat modificada, fruit dels canvis legals i del canvi a una metodologia científica en el seu registre.

Per això, en aquest informe s'ofereixen dades corresponents a les incidències recollides durant l'any 2015 només al territori català. Val a dir, però, que les incidències d'internet i xarxes socials en moltes ocasions poden afectar més enllà del territori català, no obstant això, s'han comptabilitzat aquelles que les víctimes afectades resideixen a Catalunya.

En l'anàlisi quantitatiu s'ofereixen les dades de l'any que cobreix aquest estudi, distribuïts en diferents categories i criteris de classificació.

Aquestes dades suposen una radiografia quantitativa molt interessant per apropar-se al fenomen de la LGTBIfòbia en la Catalunya d'avui.

Com a últim aspecte d'aquest apartat, s'ha realitzat una selecció de deu casos de discriminació i/o agressió LGTBIfòbica més significatius, sobre els quals es realitza una anàlisi sobre la base de la documentació i informació de la qual disposa l'OCH. D'aquesta manera es dóna una projecció

humana i concreta al que es recull als nombres, i s'introdueix el següent apartat d'orientació qualitativa.

Diagnòstic social: contrast qualitatiu

Amb la intenció de procurar una visió més exhaustiva sobre el que suposa el fenomen de la LGTBIfòbia per a les persones a Catalunya, aquest informe afegeix al seu contingut una petita recerca de tipus qualitatiu.

En primer lloc i a manera d'exposició d'antecedents que justifiquen la recerca, en el capítol 5 es fa un recorregut a través d'una sèrie de casos destacats recollits durant el 2015 per l'OCH i que, no obstant això, no es trobaven entre els deu seleccionats per a la seva anàlisi en el capítol que li precedeix. Aquest punt s'inclou amb l'objectiu de posar de manifest com les comunicacions de denúncia recopilades constitueixen únicament una part de la LGTBIfòbia que de fet existeix en la societat.

Una vegada fet això, es dóna pas a la recerca, la qual s'ha realitzat a través d'entrevistes personalitzades a persones del col·lectiu LGTBI. La finalitat que es pretén és la de conèixer a través del relat la situació real de LGTBIfòbia en la vida de persones comunes, ja siguin lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals o nascudes amb genitals intersexuals.

Gràcies a aquesta reflexió múltiple que té en compte tant les eines quantitatives com les qualitatives, el resultat de l'informe és un diagnòstic rigorós i complet dins de les seves capacitats. Tot això amb l'objectiu de mostrar d'una manera veraç i fundada el que anuncia el seu títol: L'estat de la LGTBIfòbia a Catalunya en 2015.

2.2 METODOLOGIA

Cada cas es registra segons la descripció que en fa la víctima i, per tan, les dades se centren en el cas i no en la víctima. Per a aquest motiu, l'anàlisi per col·lectius es fa un funció del fet i no de la identitat autoreportada de la víctima. Així doncs, per tal de tenir en compte la diversitat sexo-afectiva i d'identitats de gènere, així com les diferents tipologies de discriminació enguany els col·lectius seran: Generalista (quan afecta a tot el col·lectiu LGTBI o a una gran part del mateix) home gai/bisexual; dona lesbiana/bisexual, persona bisexual, persona trans* i persona heterosexual.

Els casos en relació a internet i mitjans de comunicació afecten al total del territori, és per a aquest motiu que no se'ls pot assignar un territori determinat i, per tan, són una categoria més a nivell territorial.

En el cas de la secció quantitativa de l'informe, el mètode aplicat ha estat el de la recepció i registre per escrit de les comunicacions de denúncia sobre la base de criteris estandarditzats a través d'una fitxa de registre per a cada incidència.

Fitxa de consulta

La Fitxa de Consulta[1] és la manera a partir de la qual des de l'Observatori Contra l'Homofòbia es recullen totes les dades possibles de cada agressió comunicada, sempre per un mitjà escrit (aplicació web de l'observatori o correu electrònic a och.observatori@gmail.com).

[1] Fitxa de consulta: Annexada a aquest informe al punt 7 d'annexos la fitxa de consulta emprada el 2015.

En aquesta fitxa es recull un seguit de dades que posteriorment serveixen per tenir un registre complert i ordenat de cada una de les situacions i per poder analitzar, posteriorment, l'estat de la LGTBIfòbia dins del territori català. És a partir d'aquestes fitxes que és possible fer estudis generals a nivell de poblacions, col·lectius afectats o àmbits d'incidència.

Un primer bloc és format per les dades de la persona o entitat denunciant així com també les dades de la persona o col·lectiu agredit (cal indicar que denunciant i agredit/da poden ser la mateixa persona o no). En aquest bloc es recull el nom, l'adreça i el contacte de la persona denunciant i de la persona agredida, la data d'arribada de la denúncia i el col·lectiu del qual forma part l'agredit o agredida (cal indicar que el col·lectiu és aquell relacionat amb la denúncia i no el col·lectiu autoreportat).

Un segon bloc és el resum de la incidència, el qual inclou un extens espai per a la descripció complerta dels fets, i que recull també el lloc, la data i l'hora dels fets així com també les dades de la persona agressora (si es tracta d'un/a particular, una empresa, una entitat, una institució privada, una institució pública o altres).

A continuació es recull també l'estat o afectació emocional de la persona després d'haver patit l'agressió, el qual el nostre equip psicològic classifica des d'inexistent fins a molt greu. Aquesta informació la pot aportar directament l'afectat o afectada o pot ser avaluada per l'equip de psicologia de l'OCH en el cas de que el registre de la incidència sigui feta presencialment. Això permet tenir informació important al respecte alhora de preparar un suport psicològic adequat des de l'equip de psicologia de l'OCH en el cas de que la persona ho sol·liciti.

Seguidament es recull informació sobre les probes aportades (fotografies, correus electrònics, parts mèdics, etc). En el cas dels parts mèdics, des de l'OCH es recomana que la persona agredida vagi a urgències després d'haver patit l'agressió per tal de que sigui avaluat el seu estat físic i psicològic i sigui recollida aquesta informació en un part mèdic. Totes aquestes proves són útils en el cas de que s'hagi d'arribar a actuar judicialment.

Un cop es registra tota la informació de la incidència, l'OCH decideix si aquest queda registrada com a agressió LGTBIfòbica o no, ja que pot donar-se el cas que algunes de les incidències, tot i ser fets discriminatoris, podrien no complir el perfil que registra l'OCH. Casos com aquests poden ser, per exemple, una agressió per motius personals o una agressió a una persona LGTBI per algun motiu totalment aliè a la LGTBIfòbia.
També es podria donar el cas que una persona no LGTBI pateixi una agressió o una discriminació per error i/o associació. És a dir, l'agressor el/la discriminaria pensant que és una persona LGTBI i actuaria amb odi i discriminació independentment de l'orientació o identitat de gènere de la víctima. En aquest cas sí que es registraria la incidència com un fet de LGTBIfòbia.

Finalment, es recull la voluntat del agredit o agredida de denunciar legalment. Des de l'OCH sovint es recomana aquest procediment, tot i que sempre queda en la decisió lliure de la persona. Una agressió denunciada legalment no significa que sigui més greu i una agressió no denunciada legalment no significa que sigui menys greu.

Des de l'OCH encetem també la via d'actuació legal. Hi ha diferents itineraris possibles:

- Penal: aquesta via és utilitzada quan s'ha vulnerat un article del codi penal. És la via més coneguda que es tradueix en denúncia i judicis amb tots els possibles recursos.

- Síndic de Greuges: en el cas de que es vegi implicada l'administració pública.
- Administrativa: a partir de la qual s'informa a l'administració corresponent, com ara un Ajuntament, un Consell Comarcal o una Diputació de la incidència de la vulneració de drets dins del seu territori.
- Llei 11/2014: a l'empara del títol 4, capítol 4: "règim d'infraccions i sancions" d'aquesta llei.
- Deure d'intervenció: article 11 de la Llei 11/2014.
- Altres vies

Per acabar, l'OCH també registra l'estat actual de la incidència: arxivat, tramitat, contestat o resolt (favorable o desfavorablement) per tal de poder exercir un seguiment eficient dels casos, alhora que s'indica si s'han dut a terme altres tipus d'actuacions tal com una actuació política o un comunicat públic.

Aquesta fitxa, és una eina que serveix per a aportar un acompanyament i un assessorament el més acurat i proper a la víctima durant tot el procés.

Tractament i anàlisi de les dades

Tenint totes les dades registrades relatives a l'any en curs, en aquest cas 2015, es procedeix a agrupar-se per tal de procedir a la seva classificació per categories.

Per a poder realitzar el posterior anàlisi en el present informe es tenen en compte les categories de tipus de col·lectiu, territori, àmbits i l'itinerari que segueix.

Pel que fa al col·lectiu es registra segons la descripció de la incidència, no es fa un recull del col·lectiu autoreportat per la persona que registra la incidència, donat que no sempre ho fa la persona agredida. És per aquest motiu que les classificacions enguany s'han acurat i redefinit tenint en compte que la persona agredida no reporta la seva pròpia orientació sexo-afectiva ni la seva identitat de gènere concreta i es concreten en: home gai/bisexual, dona lesbiana/bisexual, persona bisexual, persona trans* i persona heterosexual.

En lo relatiu als àmbits, enguany s'ha intentat ajustar-ho als àmbits corresponents a la Llei 11/2014, tenint en compte, però, la descripció de les incidències i els temes que impliquen. Així doncs, hi ha àmbits que s'ajusten directament a la Llei 11/2014 i n'hi ha que són més acordes amb criteris socials i de drets, com per exemple l'àmbit relatiu als drets sexuals i reproductius.

A nivell territorial, s'ha registrat el municipi on es descriuen els fets i, posteriorment, s'ha agrupat per províncies per a obtenir dades territorials afins a la realitat de Catalunya. En aquest sentit, s'han realitzat dos tipus d'anàlisi de les dades territorials: la distribució percentual per províncies i la prospecció territorial d'incidència real de la LGTBIfòbia al territori per províncies.

Una vegada definits aquests criteris, s'han fet els càlculs necessaris per obtenir els valors finals.

Recerca qualitativa

Addicionalment, i en transició a la part qualitativa de l'estudi, s'ha extret una anàlisi en profunditat d'un nombre significatiu dels casos mitjançant la tècnica de l'ús de documents.

A l'espai dedicat específicament a la recerca qualitativa d'aquest informe, s'ha utilitzat la tècnica de l'entrevista semi estructurada, amb la finalitat d'obtenir la vivència social entorn de la LGTBIfòbia a través de la visió individual de les i els entrevistats/des. L'entrevista qualitativa té la finalitat d'aconseguir dades interrogant i podent ser definida com una conversa provocada, dirigida a subjectes triats sobre la base d'un pla de recerca i en un nombre suficient; que té finalitats de tipus cognoscitiu i que està guiada per un esquema flexible d'interrogació[2].
En el cas de les semi estructurades, l'entrevistador/a disposa d'un guió que funciona a manera d'esquema de temes a tractar durant l'entrevista, no sent aquest rígid i permetent l'aprofundiment de temes i la possibilitat d'incorporar noves preguntes en el transcurs de la conversa. La forma de conduir aquesta entrevista concedeix àmplia llibertat tant a l'entrevistador com a l'entrevistat o entrevistada, i garanteix al mateix temps que siguin discutits tots els temes rellevants i que totes les informacions necessàries siguin recollides[3].
Partint del supòsit que els marcs discursius d'una societat es reprodueixen a nivell microsocial[4], la unió dels testimoniatges aconseguits forma un relat col·lectiu que dóna lloc a un corpus discursiu.
Una vegada concloses les entrevistes, aquestes passen a ser analitzades. Els resultats s'exposen en les narracions recollides en el capítol 5. Després d'això, s'executa una nova anàlisi comparativa, que és el que permet conèixer les característiques de l'esmentat relat. Les qüestions més destacades d'aquesta anàlisi comparativa són incorporades a l'apartat de conclusions i recomanacions de l'informe.

Introducció al disseny mostral

Per a la realització de les entrevistes enguany s'ha centrat més en casos de rellevància social al llarg del 2015. També s'ha tingut en compte el fet de poder tenir representació de diferents subcol·lectius dins el col·lectiu LGTBI i diferents trams d'edat inferiors i superiors. Concretament s'han entrevistat: un noi cissexual menor d'edat acompanyat de la seva mare; una dona transsexual de 50 anys; una parella de dones; i una dona lesbiana de 31 anys.
Les entrevistes van ser realitzades entre el 18 de març i el 2 d'abril de 2016 a Barcelona i van comptar amb el consentiment de les persones participants per ser enregistrades i difoses a nivell professional. Al seu torn, aquest estudi garanteix totalment l'anonimat d'aquestes persones entrevistades.
Entre les mancances es troba l'absència de testimoniatges de fora de la província de Barcelona, si bé no tots els participants residien a la capital.
En el capítol 5, dedicat a l'anàlisi de les entrevistes qualitatives, s'aprofundeix en l'explicació del disseny mostral així com d'altres aspectes concrets de les entrevistes.

3. MARC LEGAL A CATALUNYA

Aquest informe és el primer després d'un any complet de l'aprovació de la Llei 11/2014, de 10 d'octubre. Aquesta llei ha suposat un canvi qualitatiu i substancial en el paradigma de la LGTBIfòbia.

[2] *Corbetta, P. (2003) "Metodología y técnicas de Investigación Social".*
[3] *Canales Cerón, M (2006) "Metodologías de investigación social".*
[4] *Tarres, M.L. (2001) "Observar, Escuchar y Comprender: sobre la Tradición Cualitativa en la Investigación Social".*

L' OCH i, dins la descripció de la realitat de la LGTBIfòbia a Catalunya, te la responsabilitat de fer una valoració d'aquest primer any i de l'estat de la seva implementació.

Al llarg d'aquest any l'OCH, la Plataforma LGTBI.Cat i el teixit associatiu LGTBI han treballat conjuntament amb la Fiscalia de Delictes d'Odi i Discriminació, l'Àrea LGTBI que pertanyia a la Secretaria de Família del Departament de Benestar Social i Família, en lo relatiu al present informe, el Govern de la Generalitat de Catalunya i els Ajuntaments i altres ens locals en el desplegament de la Llei 11/2014.

No obstant això, la seva aplicació ha estat molt limitada, especialment pel que fa a la manca d'implementació del règim d'infraccions i sancions que contempla la llei, el desplegament al territori i mesures concretes previstes a la llei, com són (....)

Actualment, **el 2016, s'ha produït un canvi en el Govern de la Generalitat de Catalunya.** Aquest canvi implica una modificació en la responsabilitat de les Polítiques LGTBI, que, fins el moment, l'havia tingut Unió Democràtica de Catalunya i en aquests moments passa a ser responsabilitat d'Esquerra Republicana de Catalunya. Això ha produït un canvi significatiu en la voluntat per a l'aplicació de la Llei 11/2014. Així doncs, si en el moment en que s'aprova la Llei 11/2014, el Govern tenia la responsabilitat de presentar-la i, a partir d'aquí reconèixer-la i desenvolupar les eines adients, entre elles, el règim d'infraccions i sancions previst en el seu contingut presentar la Llei 11/2014, tot aquest procés no s'ha donat i, per tan, això paralitzava la seva possible implementació i l'aplicació de les possibles sancions. Actualment, la nova Direcció d'Igualtat, responsable de les polítiques LGTBI actual, notifica a l'OCH que es farà un reglament propi.

Durant el 2015, el marc legal que regeix la discriminació en diversitat sexo-afectiva, d'identitat i expressió de gènere es recull es diverses eines legals de diversos nivells i que es concreten en els següents (constitució, codi penal, estatut d'autonomia, Llei 11/2014).

- ✓ Constitució Espanyola: És la principal norma, per sobre de qualsevol altre llei, decret o normativa. En els casos de LGTBIfòbia, s'aplica l'article 14, el "dret a no ser discriminat", es tracta, per tan, d'un dret fonamental. Les incidències en les que es pot treballar aquesta vulneració són bàsicament processos laborals o penals.

- ✓ Codi penal: El Codi penal del 1995 de l'Estat espanyol defineix com circumstàncies agreujants *Cometre el delicte per motius racistes, antisemites o una altra classe de discriminació referent a la ideologia, religió o creences de la víctima, l'ètnia, raça o nació a la qual pertanyi, el seu sexe, orientació o identitat sexual, la malaltia que pateixi o la seva discapacitat*. Estableix en l'article 22.4 un agreujant relatiu a la discriminació per motius d'orientació o identitat sexual i en el 510 tipifica l'exaltació homòfoba. En conseqüència, les denúncies per la via penal que es realitzen a Catalunya, s'executen en virtut del que es disposa en el Codi Penal.

- ✓ Estatut d'autonomia: És la principal norma a Catalunya i en el seu contingut, en l'article 15 es reconeix el dret a totes les persones *a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, de maltractaments i de tota mena de discriminació, i tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal*. Així com la promoció de la igualtat de totes les persones així com l'eradicació de l'homofòbia en els articles 40.7 i 40.8, respectivament.

- ✓ Llei 11/2014: Llei de caràcter administratiu que regeix els drets de les persones LGTBI i fa garant d'aquests drets i que te un règim d'infraccions i sancions propi relacionat amb el contingut de llei i aplicable sempre dins el marc d'aquesta llei. L'aplicació d'aquesta llei, tal i com indica la mateixa, es fa des de l'organisme coordinador de polítiques LGTBI que el 2015 ha estat l'àrea LGTB del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya.

Itineraris de les incidències denunciades.

Una **incidència és qualsevol comunicació per escrit que envia una persona, entitat o institució denunciant un fet que possiblement sigui LGTBIfòbic** (agressió a una persona LGTBI pel fet de ser-ho o que se li hagi vulnerat algun dret). Les incidències arriben a l'OCH i es registren per escrit. Enguany l'OCH ha registrat 113 incidències, que poden tenir diversos itineraris. Un cop rebuda la incidència, l'equip jurídic de l'OCH fa una valoració i proposa un itinerari a la persona afectada.

El 2015, els principals itineraris que han tingut les 113 incidències registrades per l'OCH han estat set: el deure d'intervenció, aplicació de la Llei 11/2014, procés penal, Síndic/a de Greuges, mediació de l'OCH, procés laboral o no s'ha efectuat denúncia.

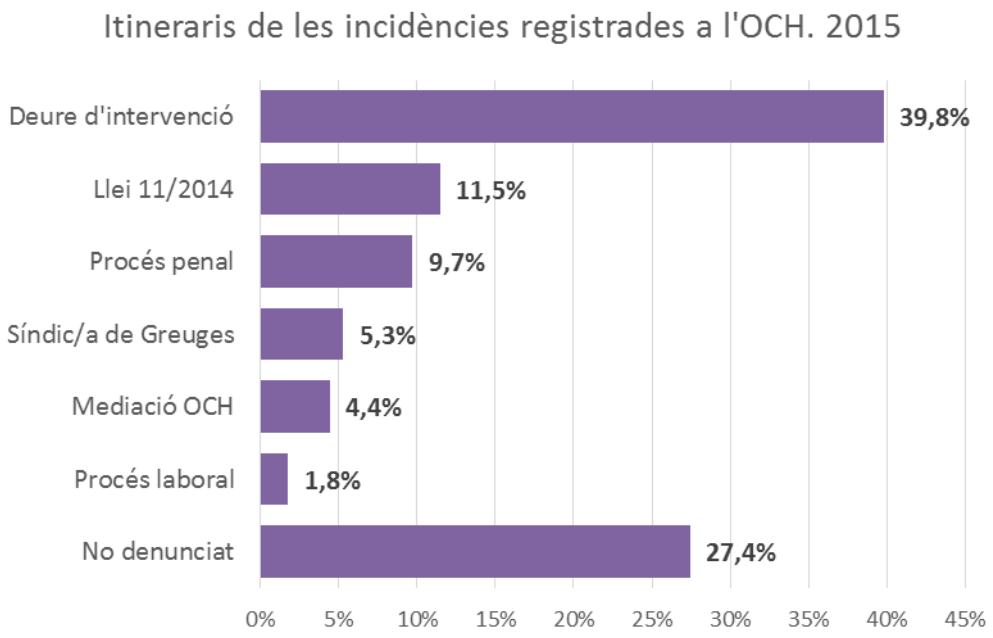

Base (total de casos): 113

Les incidències registrades a l'empara de la llei 11/2014 (11,5%), es fan a través d'un escrit que cal registrar al Departament de Benestar Social i Família, per tal que arribi a l'organisme coordinador de polítiques LGTBI, és a dir l'àrea LGTBI. Qualsevol persona, entitat o institució, sense advocat ni procurador, pot escriure la incidència i registrar-la.

Deure d'intervenció: correspon als articles 10 i 11 de Llei 11/2014. És un article pensat sobretot per a l'actuació de les persones empleades de les administracions públiques, per a que puguin donar resposta davant situacions de possible vulneració de la Llei 11/2014 i puguin intervenir. Actualment, donat que no s'ha desenvolupat el règim d'infraccions i sancions previst a la Llei

11/2014 i, per tan, aquestes incidències no prosperaven, s'ha vist la necessitat d'enviar les incidències a l'empara del Deure d'Intervenció. El deure d'intervenció es tracta d'una actuació automàtica, prevista per a aquelles situacions on sigui imprescindible una ràpida actuació. Aquesta intervenció es fa a través del cos dels mossos d'esquadra, a través de la fiscalia o la via que es consideri oportuna (com ara aplicar una infracció o sanció administrativa amb el règim actual a través del propi Departament de Benestar Social i Família). La Fiscalia ha de determinar si la incidència s'ajusta i pot continuar per a aquesta via, i en cas que així sigui ho enviarà al/a la jutge/essa. En el cas dels mossos d'esquadra, són incidències que els han arribat al mateix cos de mossos i notifiquen a l'OCH que estan investigant aquests casos. En aquest sentit, per tan, s'està fent servir el Deure d'Intervenció a gairebé qualsevol situació, quan, en realitat, la pròpia Llei 11/2014 preveu aquests articles per a situacions d'urgència o de gravetat, i, per tan, no s'està aplicant el règim d'infraccions i sancions previst a la Llei 11/2014 i la llei perd tota la seva dimensió.

Aplicació de la Llei 11/2014: Aquest llei, aprovada el 10 d'octubre de 2014, preveu un règim de sancions i infraccions de caràcter administratiu en el seu contingut. Per tal que aquest règim es pugui aplicar, el Govern de la Generalitat de Catalunya ha d'elaborar una normativa que així ho reguli. Aquesta normativa no s'ha realitzat ni aprovat, i, per tan, ara per ara, no es pot aplicar aquest règim. De fet, fins ara, a l'empara de Llei 11/2014 no hi ha hagut cap sanció ni infracció. És per a aquest motiu que el nombre d'incidències que han seguit aquest itinerari és tan baix, mentre que l'itinerari del deure d'intervenció ha estat la via emprada per a donar sortida a les incidències davant la situació actual d'aplicació de la Llei 11/2014.

Procés penal: Es tracta de la via que correspon al Codi Penal, concretament a l'agreujant per homofòbia. Les incidències que han seguit aquest itinerari ha estat perquè o bé la persona ja tenia la via iniciada o bé per la gravetat de la incidència. Es tracta d'una via poc freqüent donat l'elevat cost que pot arribar a tenir per a la persona afectada, en funció, sobretot, de com es dilati en el temps i de les sentències judicials. Per tan, és itinerari amb un accés limitat i, en moltes ocasions, només s'hi pot recórrer en cas que sigui molt clar que es tracta d'un procés penal, i, tot i així, igualment el cost pot resultar car, llarg i, per tan, pot suposar un gran desgast. Així, per exemple, casos com el del "Pilla Pilla" sí ha pogut seguir aquest procés, donat que s'ha fet a través d'una acusació popular amb una gran implicació de l'OCH, així com de tot el moviment LGTBI de Catalunya.

Síndic/a de Greuges: incidències relacionades amb l'administració pública i, per tan, no es pot enviar a l'òrgan actual coordinador de polítiques LGTBI, àrea LGTBI, sinó que s'envia a les figures de la Sindicatura de Greuges, concretament el 2015 s'han enviat al Síndic de Greuges de Catalunya i a la Síndica de Barcelona.

Mediació de l'OCH: situacions en les quals s'ha detectat una voluntat per part de l'afectat/da i

Procés laboral: aquelles incidències en els que es pateix un assetjament i/o perd el lloc de treball. Es tracta d'una vulneració d'un dret fonamental, segons l'article 14 de la Constitució (nul radical). El/la jutge/essa haurà de valorar si la persona està patint discriminació per causa de la seva orientació sexo-afectiva i/o per la seva identitat de gènere.

No s'ha efectuat denúncia: Aquestes incidències, o bé no han tingut cap recorregut, només s'han registrat o bé, s'ha atès a la víctima. L'atenció a la víctima, o Victimització és quan la persona afectada està en un entorn agressiu. S'ha de fer a través de l'administració pública amb un servei integral d'atenció a la víctima amb persones específicament formades, tal i com indica la Llei 11/2014, i, en aquests moments, aquest servei, tal i com està previst a la Llei 11/2014, no s'està

desenvolupant. L'OCH fa una primera intervenció amb un/a psicòleg/a i s'ha intentat derivar a aquest servei, però, donat que no està desplegat, se'ls ha derivat al servei d'atenció a la víctima de la Conselleria d'Interior, un servei genèric que no te personal específicament format per a casos de LGTBIfòbia.

Gairebé el 40% de les incidències registrades el 2015 han seguit l'itinerari del Deure d'intervenció (39,8%).

Es tracta d'un fet que s'espera puntual, mentre no es desenvolupi la normativa específica del règim de sancions i infraccions previstes a **la Llei 11/2014, que, fins ara, només han seguit aquest itinerari 13 incidències (11,51%) i no hi ha hagut cap sanció**.

El Síndic ha rebut un total de 6 incidències (5,31%), que majoritàriament corresponen al Síndic de Catalunya (3,54% del total d'incidències).

Destaquen les **11 incidències que han seguit l'itinerari d'un procés penal (9,73%). Així com les 31 que no han estat denunciades (27,43%)**, ja sigui perquè eren de victimització, ja sigui perquè no tenien recorregut legal.

Taula: descripció dels itineraris de les incidències, 2015

Itinerari principal	Incidències		Sub-categoria d'itinerari	Incidències	
	Nombre	%		Nombre	%
Llei 11/2014	13	11,51%	Règim sancionador	9	7,97%
			Servei d'Atenció Integral	4	3,54%
Síndic/a de Greuges	6	5,31%	Catalunya	4	3,54%
			Barcelona	2	1,77%
Deure d'intervenció	45	39,82%	Fiscalia	5	4,42%
			Mossos	4	3,54%
			Benestar Social	36	31,86%
Procés laboral	2	1,77%		2	1,77%
Procés penal	11	9,73%		11	9,73%
Mediació OCH	5	4,43%		5	4,43%
No denunciat	31	27,43%	Sense recorregut	14	12,39%
			Victimització	17	15,04%
Total	113	100,00%		113	100,00%

4. ANÀLISI DE DADES QUANTITATIVES

El 2015 ha estat el primer any complet d'aplicació de la Llei 11/2014 i **l'OCH ha registrat un total de 113 incidències per LGTBIfòbia a Catalunya.**

Per col·lectius, més de la meitat de les incidències registrades per l'OCH van ser cap a homes gais o bisexuals (55,7%). En segon lloc, les **incidències cap a tot el col·lectiu LGTBI, és a dir Generalistes (16,8%)**. Aquestes es defineixen per anar dirigides a tot el col·lectiu.

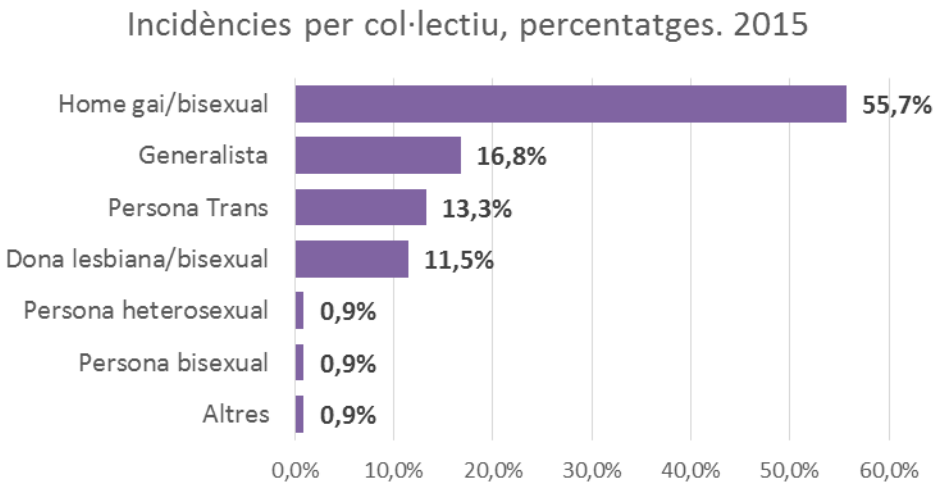

Base (total de casos): 113

Les incidències registrades a persones trans (13,3%) i a dones lesbianes o bisexuals suposen més del 10% cadascuna (11,5%).

La resta de col·lectius registren 1 cas cadascun, que són una persona específicament bisexual (0,9%), una persona heterosexual (0,9%) i altres (0,9%).

Val a dir que **el 2015 s'ha registrat a l'OCH la primera incidència per LGTBIfòbia d'una persona heterosexual**, per tan, es tractaria de discriminació per error, assignant a una persona heterosexual una identitat del col·lectiu LGTBI.

Finalment, a la categoria d' "altres", la incidència va ser causada per associar una persona al col·lectiu LGTBI, però es desconeix la seva orientació sexo-afectiva i la seva identitat de gènere.

Taula: descripció de incidències per col·lectius, 2015

Col·lectius	Nombre de incidències	Percentatge
Home gai/bisexual	63	55,7%
Generalista	19	16,8%
Persona Trans	15	13,3%
Dona lesbiana/bisexual	13	11,5%
Persona bisexual	1	0,9%
Persona heterosexual	1	0,9%
Altres	1	0,9%
Total	**113**	**100,00%**

Per àmbits, les agressions han estat les incidències més habituals el 2015 (30,97%).

Per sobre del 10%, **destaquen les incidències produïdes a Internet i xarxes socials (13,27%)**, les **incidències d'Odi i exaltació (11,50%)** i les de **caràcter Institucional (10,62%)**.

Les incidències **en l'àmbit educatiu representen gairebé el 10% (9,73%).**

En l'àmbit laboral (7,96%) les incidències superen el 5%.

Mentre que el dret d'admissió (3,53%), els mitjans de comunicació (2,66%), les incidències per discriminació en l'àmbit familiar (2,66%), les de victimització (1,78%), la vulneració dels drets sexuals i reproductius (1,78%) i altres diversos (3,54%), tot i no arribar al 5% sumen el 15,94% del total de les incidències.

En l'anàlisi per àmbits s'observa una diversitat de incidències que es donen en gairebé tots els àmbits de la vida quotidiana d'una persona.

A continuació es detalla una **taula de les incidències registrades per l'OCH per àmbits, desglossada en sub-àmbits, segons el col·lectiu afectat**.

Les **agressions són les més habituals (30,97%)**, entre les quals destaquen les verbals (15,04%) i les físiques (9,74%). En aquest sentit, destaquen les agressions a homes gais o bisexuals (27 homes gais o bisexuals), en relació amb la resta de col·lectius. Val a dir que enguany, per primer cop des que es realitza aquest informe, no s'ha registrat cap incidència relacionada amb el *croissing*.

També cal destacar **els àmbits que registren més del 10% de incidències, com són internet i xarxes socials (13,27%), odi i exaltació (11,50%) i institucional (10,62%)**. En el cas de les incidències a internet i xarxes socials i d'odi i exaltació, les 7 i 8 incidències, respectivament, cap a tot el col·lectiu LGTBI, és a dir de caràcter generalista. En canvi, pel que fa a les incidències de caire institucional cal destacar que 7 són a homes gais i bisexuals i 4 a persones trans*.

També cal destacar els registres **en l'àmbit educatiu (9,73%)**, que, tot i no arribar al 10%, són 11 les incidències al 2015, de les quals **5 han estat per *bullying* o assetjament escolar LGTBIfòbic**.

En l'àmbit laboral (7,96%), destaca l'única incidència registrada a una persona explícitament bisexual.

Pel que fa a la resta d'àmbits, tots registren menys del 5% dels casos. No obstant això, s'ha trobat diverses dades en relació amb el col·lectiu que cal destacar. Pel que fa a les incidències pel dret d'admissió (3,53%), s'han registrat 2 a dones lesbianes o bisexuals i 2 a homes gais o bisexuals. En l'àmbit familiar (2,66%), s'han registrat 2 casos a dones lesbianes i bisexuals i 1 cas a homes gais i bisexuals. I als (2,66%) destaquen aquelles generalistes.

Finalment, afegir que **enguany s'han registrat els dos primers casos per vulneració de drets sexuals i reproductius (1,78%), un a una persona trans i un altre a una dona lesbiana o bisexual** que, en ambdós casos, ha suposat el desplegament de reivindicacions per part de tot el col·lectiu LGTBI en els Drets Sexuals i Reproductius, que fins ara no formaven una part tan activa de l'agenda de les entitats i col·lectius LGTBI. És per aquest motiu que aquest apartat es desenvoluparà més atentament en l'anàlisi qualitativa de l'informe.

Taula: descripció de incidències per àmbit i col·lectius, 2015[5]

Àmbit	Nombre de incidències	Percentatge
Agressió	35 (27H, 5D, 3T)	30,97%
Verbals (insults)	17 (14H, 2D, 1T)	15,04%
Físiques	11 (7H, 2D, 2T)	9,74%
Assetjaments	5 (4H, 1D)	4,42%
Vexacions	2 (2H)	1,77%
Internet i xarxes socials	15 (7GN, 6H, 1D, 1T)	13,27%
Odi i exaltació	13 (8GN, 4H, 1HT)	11,50%
Institucional	12 (7H, 4T, 1GN)	10,62%
Educació	11 (4H, 5T, 1GN, 1ALT)	9,73%
Bullying	5 (3H, 2T)	4,42%
Altres	6 (1H, 3T, 1GN)	5,30%
Laboral	9 (6H, 2D,1B)	7,96%
Dret d'admissió	4 (2H, 2D)	3,53%
Mitjans de comunicació	3 (1H, 2GN)	2,66%
Familiar	3 (1H, 2D)	2,66%
Victimització	2 (1H, 1T)	1,78%
Vulneració dels Drets Sexuals i Reproductius	2 (1D, 1T)	1,78%
V. Drets Sexuals	1 (1T)	0,85%
V. Drets Reproductius	1 (1D)	0,85%
Diversos	4 (4H)	3,54%
Discriminació religiosa	2 (2H)	1,70%
Secta homòfoba	1 (1H)	0,90%
Entitats	1 (1H)	0,90%
Total	**113**	**100,00%**

[5] Annexada a aquest informe la taula de completa d'àmbits segons el col·lectiu: *Taula: descripció de incidències per àmbit segons col·lectius, taula completa. 2015*

Es tanca aquest aparta d'anàlisi quantitativa, amb les dades referents al **territori**. En primer lloc es mostra la distribució del total de incidències per província a Catalunya i en segon lloc s'ha realitzat una projecció territorial d'incidència real de la LGTBIfòbia en funció del pes poblacional de cada província.

En aquest apartat no s'inclouen les incidències produïdes als mitjans de comunicació, com aquelles que afecten tot el territori, donat que afecten a tota la població de Catalunya, per a aquest motiu la base per a aquest càlcul és de 99 incidències.

En la **distribució del total de incidències per província a Catalunya el 2015**, Barcelona és la província que més incidències ha registrat (89,9%).

Respecte de la resta del territori, Girona ha registrat més del 5% (6,1%), mentre que Lleida i Tarragona estan per sota del 5% (2,0% cadascuna).

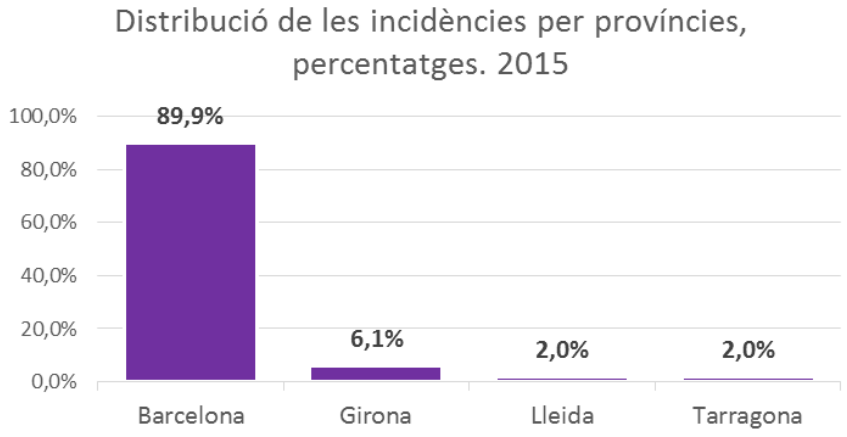

Base (total de casos): 99

En la **projecció territorial d'incidència real de la LGTBIfòbia**, s'ha realitzat un càlcul que ajusta el nombre de casos registrats al pes de la població de cada província pel que fa al total de Catalunya. Per posar un exemple, lògicament no és el mateix 20 casos a la província de Barcelona, la població de la qual supera els 5.520.000 habitants, que a Lleida, que amb prou feines arriba als 450.000.

D'aquesta manera, aquesta projecció percentual pondera la incidència real de la LGTBIfòbia, deixant una imatge sensiblement diferent a la de la distribució de incidències per territori. La província de Barcelona lidera clarament la incidència real. Malgrat que aparentment pot ser la més urbana i en aparença, oberta a la diversitat sexual, diversos són els condicionants que poden explicar que la LGTBIfòbia i la seva denúncia estigui tan presents: la major concentració de persones LGTBI, a causa de la migració, una major conscienciació, la visibilitat o un menor temor a represàlies.

Per la seva banda, les províncies menys poblades reuneixen el 48,3% restant d'incidència. Entre elles Girona acusa un fort lideratge amb una incidència que suposa una quarta part (25,6%) del total. Mentre que Lleida (14,7%) i Tarragona (8,1%) sumen poc més del 20%.

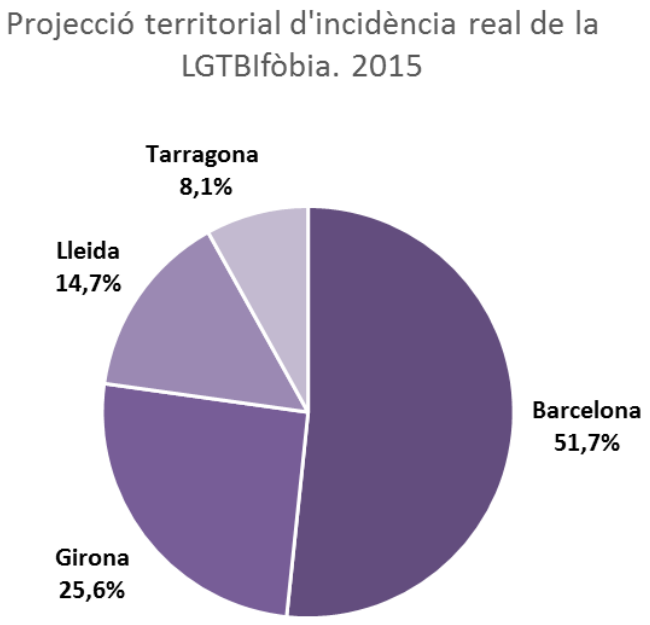

Base (total de casos): 99

5. CONTRAST QUALITATIU

En aquest capítol es contrasta el que es podria denominar com a la LGTBIfòbia denunciada amb LGBTIfòbia social. La seva necessitat sorgeix de la percepció que el fet fòbic cap al col·lectiu LGTBI supera a les comunicacions de denúncia efectivament realitzades i recopilades.

Per a això i a manera d'introducció i d'exposició d'antecedents, es realitza un recorregut sobre aquells casos recollits en 2015 que conviden a pensar que darrere de l'àmbit social s'amaga alguna cosa més. Després d'aquest treball de recerca documental, l'informe s'endinsa en la fase d'entrevistes qualitatives semi estructurades, que aporten el necessari relat social entorn de la LGTBIfòbia.

5.1 ANTECEDENTS A TRAVÉS DE CASOS DESTACATS

Cas número 1: *Escrit homòfob a les xarxes socials*

Afectat/des: home gai, internet i xarxes socials.

Descripció: El 21 de març de 2015 en D.C. veu escrit al seu facebook un post des d'un altre perfil identificat com a perfil de facebook Tramuntana el següent text: "La alegre florecilla cuando a sus compañeras de clase comenzaban a crecerles unes protuberancias en el pecho, se preguntaba por qué no les salían a él también". El cas es presenta com a denúncia per vulneració

de la Llei 11/2014 a l'àrea LGTB, aquesta deriva el cas a la Fiscalia, que a la vegada, al considerar-se dins la Llei 11/2014 torna a derivar per a la seva aplicació a l'àrea LGTB.

Anàlisi: Es tracta d'un cas d'homofòbia a través de les xarxes socials, amb un agressor identificable. En aquest cas, es tracta d'un insult homòfob que, a la vegada, te connotacions sobre l'expressió de gènere de la persona, així com una visió masclista dels rols de gènere. Les noves agressions a les xarxes socials, cada vegada més presents, requereixen d'actuacions més enllà de les administracions locals. Les xarxes socials connecten a les persones arreu del món, però aquest fet dificulta actuacions fermes sobre agressions en aquest espai. Si, bé, l'espai on fer incidència per a aquests casos és el Parlament Europeu, també cal poder fer-la directament als servidors responsables de les xarxes. D'altra banda, en aquest cas, també, cal remarcar que el fet que es donessin diverses derivacions en el procés legal pot marejar la persona afectada i, fins i tot, produir que aquesta abandoni el cas, sense una resolució.

Cas número 2: *Bullying d'un menor transsexual*

Afectat/des: noi transsexual, menor d'edat, àmbit educatiu, concretament *bullying*

Descripció: El 24 de desembre de 2015 a Rubí, el noi es suïcida. Immediatament el Síndic de Greuges obre investigació. L'OCH s'ha entrevistat amb la directora que ha realitzat un informe. S'han fet preguntes parlamentàries, tan Catalunya Sí que es Pot com la CUP, entre d'altres grups. La mare assistirà a una comissió al Parlament. El noi va anar un primer institut a Rubí on sembla que va patir *bullying* LGTBIfòbic, a un segon institut a Sant Cugat del Vallès, on també és possible que patís *bullying* i, en tercer lloc, a un altre institut de Rubí, diferent del primer, on sembla que també patís *bullying* LGTBIfòbic. Mentre anava a aquest tercer institut és quan es va suïcidar. S'ha registrat a la fiscalia de menors. Els mossos d'esquadra també estan investigant. El Fiscal d'Odi i discriminació i la Generalitat de Catalunya tenen constància de la situació. Actualment està encara en procés d'investigació.

Anàlisi: Es tracta d'un noi transsexual, menor d'edat, que va anar a tres instituts diferents en els darrers anys on sembla que va patir situacions de *bullying* LGTBIfòbic. Mentre anava al tercer institut es va suïcidar el dia abans de nadal. La investigació oberta per la direcció del centre es va realitzar expressament a petició de la mare, per tan, sense la demanda de la mare al centre potser no s'hagués realitzat. Aquesta investigació rebel·lava que en aquest institut va rebre, per part del centre, un tractament adequat a la seva identitat de gènere, per exemple: en tot moment el centre l'anomenava pel nom que ell havia decidit, d'acord amb la seva identitat de gènere. A més, en els darrers mesos de la seva vida havia aconseguit el canvi de nom al seu DNI. No obstant això, altres espais de la seva vida quedaven fora del control del centre o de la família, com poden ser les xarxes socials, un espai que pot quedar fora de la protecció de l'entorn en molts casos. En els casos de *bullying* LGTBIfòbic cal remarcar que sol ser la víctima la que s'ha de canviar de centre, per tan, és la persona afectada la que es veu obligada a canviar la seva vida per tal de fugir d'aquesta situació. És per a això que és important establir mecanismes de protecció de les persones LGTBI i dels i les menors als centres educatius.

Cas número 3: *Escrit homòfob a l'ex-alcalde de Ripollet*

Afectat/des: home gai, discriminació per error, odi i exaltació.

Descripció: El 31 de juliol de 2015 apareix una pintada a la paret corresponent a l'edifici de l'Inem de Ripollet la frase "Parralejo maricón". A l'empara del Dret d'intervenció se li envia a l'àrea LGTB que ho va derivar als mossos. Els mossos han fet una investigació.

Anàlisi: És una situació clara en relació a la intervenció pel Deure intervenció, corresponent a l'article 11 de la Llei 11/2014, on l'administració ha d'intervenir. Es tracta d'un acte d'exaltació de l'odi que, a més, te lloc en un edifici on se situa un servei públic, l'oficina de l'Inem de Ripollet. A més, es tracta d'un insult a una persona pública, concretament, l'ex-alcalde de Ripollet i, a més, és una situació de discriminació per error, donat que la persona afectada no pertany al col·lectiu LGTBI. En aquest informe, d'acord amb les dades quantitatives abans exposades, és el primer on s'observa un cas de discriminació per error. Aquest fet, fa palès el fet que la LGTBIfòbia pot afectar a qualsevol persona, no necessària ni exclusivament a persones LGTBI, tot i que potser de forma molt més minoritària. Respecte a aquest cas cal tenir dues coses en consideració: d'una banda que la LGTBIfòbia la pot patir qualsevol persona, inclús una persona pública; i de l'altre que es tracta d'un recurs per a poder agredir a una persona molt present i naturalitzat en l'imaginari social col·lectiu.

Cas número 4: *Comiat a un home gai després de veure els resultats mèdics*

Afectat/des: home gai que viu amb VIH/Sida.

Descripció: El 21 d'abril de 2015 en E. és acomiadat del seu lloc de feina després que se sabessin els resultats de la revisió mèdica oferta per l'empresa. Es fixa el cas per a judici, i el el 31 de maig l'empresa i l'afectat arriben a un acord.

Anàlisi: Una de les interseccions que potser és més invisible és la que pateixen les persones LGTBI que viuen amb VIH/Sida. La infecció per VIH/Sida te un estigma relacionat fruit de l'inici de la pandèmia a la dècada dels vuitanta. Actualment encara es donen situacions de discriminació cap a les persones que viuen amb VIH/Sida i, en el cas de les persones LGTBI, pot representar una doble vulnerabilitat. Cal tenir en compte que, si en l'àmbit laboral ja és complicat el fet de ser una persona LGTBI i la visibilitat de la orientació sexo-afectiva i/o la identitat de gènere, viure amb VIH/Sida implica assumir un altre estigma relacionat amb la infecció. Actualment encara hi ha llocs de feina als quals les persones que viuen amb VIH/Sida no hi poden accedir. Per tot això, les persones que viuen amb VIH/Sida han de poder tenir una garantia i una protecció als seus llocs de feina. En aquest sentit, a part de la Llei 11/2014, a Catalunya també existeixen altres eines, com és l'Acord Nacional per a fer front a l'epidèmia del VIH a Catalunya i contra l'estigma relacionat, aprovat per tots els grups parlamentaris el passat 2014, que dedica tot un punt a treballar l'estigma relacionat amb el VIH/Sida.

Cas número 5: *Llibre "Como prevenir la homosexualidad" a la Casa del Libro*

Afectat/des: Generalista, odi i exaltació.

Descripció: Es rep l'avís de l'existència d'aquest llibre a la llibreria la Casa del Libro i es tramita a través del Deure d'intervenció en dues ocasions, una primer al mes gener de 2015 i una altra al maig de 2015.

Anàlisi: Es tracta d'una incidència que es va fer arribar pel Deure d'intervenció en primer instància al gener de 2015. Donat que el llibre continuava disponible i no hi havia hagut cap sanció, es va fer tornar a arribar el maig del mateix any. En aquesta segona ocasió es va fer una acció davant la llibreria a la qual van assistir diversos/es representants d'entitats LGTBI, així com alguns representants polítics, com és el cas del diputat Sr. Jaume Collboni. Es tracta d'una incidència d'odi i exaltació, un llibre disponible en una llibreria que dona pautes de com prevenir l'homosexualitat. Des del 17 de maig de 1990 l'Organització Mundial de la Salud va eliminar l'homosexualitat de la llista de malalties mentals, per tan, la idea de prevenir-la ja no hi te

cabuda. De fet, aquesta idea representa una exaltació a l'odi a les persones LGTBI. No obstant això, no s'ha realitzat cap sanció a la llibreria. En realitat podria ser una incidència de senzilla aplicació del deure d'intervenció, però no ha estat així, ja que no s'ha pogut resoldre cap sanció.

Cas número 6: *Asil d'una persona originària de Gàmbia*

Afectat/des: home gai, institucional

Descripció: El 19 de juliol de 2015 arriba a l'aeroport del Prat un noi procedent de Gàmbia. En aquell moment es va poder aconseguir a través de l'organització International Equality que una persona parlés amb ell a l'aerport i que sabés lo necessari per saber demanar l'asil. No obstant això, a les 48hores de la seva arribada va ser expulsat del país.

Anàlisi: El dret d'asil és un dret reconegut a qualsevol persona que el sol·liciti. No obstant això, per tal de sol·licitar-lo cal demostrar la persecució i les seves causes, que, en el cas de les persones LGTBI és força complicat. Demostrar que s'és una persona LGTBI és molt difícil i, per tan, poden quedar excloses d'aquest dret. Tenint en compte els nombrosos països on encara avui són perseguides les persones LGTBI, ja sigui per les lleis, ja sigui perquè no estan prou protegides, caldria trobar la manera que les persones LGTBI no hagin de demostrar la seva orientació sexo-afectiva o la seva identitat de gènere per tal de rebre asil polític.

Cas número 7: *Insults a un noi a Lleida*

Afectat/des: home gai, insults.

Descripció: El 24 de desembre de 2015 un noi surt d'una discoteca a Lleida i al carrer li diuen "maricón de mierda". No es denuncia, només es notifica.

Anàlisi: Als municipis mitjans, com és el cas de Lleida, poder denunciar encara és complicat. En aquest cas, a més, la persona agredida coneixia els seus agressors i, per tan, això dificulta la possibilitat de denunciar els fets. Com en moltes ocasions, les persones LGTBI es troben situacions LGTBIfòbiques i una de les dificultats és la denúncia d'aquestes situacions. El nombre de incidències que es reben des de l'OCH, així com el nombre de denúncies que es registren és encara reduït en comparació amb la realitat de la LGTBIfòbia a la nostra societat. La por i la situació de vulnerabilitat que representa denunciar és encara una feina pendent per a garantir el compliment dels drets de les persones LGTBI. En aquesta incidència concretament, a més, cal valorar altres condicionants com són el fet de conèixer l'agressor/a, el fet de viure en municipis mitjans o petits i, que a més, no tinguin un històric en el teixit associatiu LGTBI. Cal valorar positivament, però, que mentre es realitzava aquest informe el municipi de Lleida ha aconseguit tenir un Consell Municipal LGTBI, com ja tenen Barcelona i Girona.

Cas número 8: *Escrit homòfob a les xarxes socials*

Afectat/des: home gai, vexacions

Descripció: 20 de juliol al barri de Sant Andreu de Barcelona. El noi està al seu llit i un grup de nois li posen "maricón de mierda" i li tiren paquets de merda dins l'edifici. Es denuncia a la Fiscalia de delictes d'Odi i Discriminació, que ho investiga, i es dóna a conèixer a representants del districte corresponent. Fins al moment no s'ha fet cap actuació des del districte.

Anàlisi: Barcelona és una gran ciutat que, per sort, te recursos per treballar contra la LGTBIfòbia. No obstant això, des de l'ajuntament i des dels districtes es poden realitzar moltes actuacions a partir de la Llei 11/2014 per tal de treballar amb la ciutadania l'eradicació de la LGTBIfòbia. En

moltes ocasions a Barcelona, els districtes són més propers a la ciutadania, hi tenen una relació més directa i constant i poden conèixer quines actuacions serien les més adequades. És important que, no només l'Ajuntament de Barcelona desenvolupi i implementi la Llei, sinó que també es treballi des dels districtes i barris que, en moltes ocasions, també conten amb entitats referents del col·lectiu LGTBI amb les quals es pot generar un espai de treball conjunt.

Cas número 9: *Escrit homòfob al cotxe en un municipi petit*

Afectat/des: homes gais, odi i exaltació

Descripció: El 30 de juny de 2015, a Ordis, els afectats es lleven i veuen que al seu cotxe posa "Gais moriu". Es denuncia als mossos i es fa investigació. Es porta pel Deure d'intervenció. Fruit d'aquest cas l'OCH ha establert un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament d'Ordis i s'ha realitzat una moció al ple de l'Ajuntament i es va comunicar a la població del municipi.

Anàlisi: Aquestes incidències en municipis petits generen una alarma molt gran entre la població, però també una oportunitat de treballar amb tot el municipi contra la LGTBIfòbia, com va ser el cas. Als municipis petits moltes vegades resulta més difícil per a les persones LGTBI poder viure amb normalitat, si no es treballa des dels mateixos ajuntaments i amb tot el municipi. L'impacte per a una persona en un municipi petit pot ser molt més elevada donat que pot ser la única i pot trobar-se totalment aïllada. En aquests casos és difícil aconseguir el suport de veïns i veïnes del municipi, ja que podria provocar un aïllament de les persones que li donessin suport. El fet de poder-ho fer des de l'administració municipal dona una protecció a les persones LGTBI i funciona com a prevenció per a possibles situacions LGTBIfòbiques.

Cas número 10: *Guarda de seguretat d'un edifici públic crida l'atenció a dos homes per fer-se un petó*

Afectat/des: home gai, institucional

Descripció: El 19/10/2015 un guarda de seguretat d'un edifici públic crida l'atenció a dos homes per fer-se petons en públic. Es porta pel deure d'intervenció que s'està investigant i es fa una reclamació al Síndic de Greuges.

Anàlisi: Aquest tipus d'actituds per part de personal que depèn de les administracions públiques, ja sigui de manera directa o indirecta, és un exemple de la importància de formar el personal que fa atenció a persones i que, a més, està vinculat d'una o altra manera a una administració pública.

5.2 RELAT SOCIAL SOBRE LA LGTBIFÒBIA: ENTREVISTES QUALITATIVES

En la part anterior ja s'han analitzat deu casos que posen de manifest la duresa de la LGTBIfòbia que arriba a ser denunciada. Així i tot, suposa solament una petita mostra del conjunt de situacions i incidents lleus i greus als quals ha tingut accés l'OCH.

Lamentablement, no és possible detenir-se per dedicar l'atenció que probablement mereixin la majoria de les incidències, però sí s'ha volgut conèixer les implicacions que tenen algunes de les incidències de 2015. S'han escollit quatre incidències del 2015 per a desenvolupar a través d'entrevistes on exposen part de la seva incidència, les implicacions personals i emocionals que

genera cada situació, així com les expectatives i les seves reflexions al voltant de la LGTBIfòbia, i dels instruments i eines, especialment legals i de les administracions, per a eradica-la.

A continuació, doncs, s'exposen quatre entrevistes d'incidències diferents relatades per les pròpies persones afectades. Finalment, es recullen en un quadre els consensos i dissensos al voltant de la LGTBIfòbia trobats de l'anàlisi de les entrevistes.

En les entrevistes es relaten dues incidències registrades per vulneració de drets sexuals i reproductius, de caràcter institucional, un a una dona transsexual i un altre a una parella de dones, ambdues a Barcelona; una incidència de *bullying* LGTBIfòbic en l'àmbit escolar en un municipi de la província de Barcelona; i a una agressió física a una dona lesbiana a Barcelona.

Les incidències relacionades amb la vulneració de drets sexuals i reproductius han estat seleccionades donat que ha estat un àmbit molt treballat per les entitats i col·lectius LGTBI durant el 2015: La incidència a la dona transsexual ha tingut un ressò mediàtic en diversos moments de l'any i posa de manifest la realitat de la patologització de la transsexualitat i de les persones trans* en general. Pel que fa a la incidència de la parella de dones, es tracta de l'impediment d'accedir a les tècniques de reproducció assistida a través de la xarxa sanitària pública catalana, servei que es limita per a parelles que siguin heterosexuals, deixant fora tan a parelles de dones lesbianes i bisexuals, com a dones sense parella, a través del protocol d'actuació.

Pel que fa a la incidència per *bullying* LGTBIfòbic a l'àmbit escolar, el 2015, per desgràcia ha estat un tema molt present, i encara ho és el 2016, especialment pel que fa al cas d'un noi transsexual de Rubí que es va suïcidar a finals d'any i que va tenir ressò mediàtic. La incidència que es relata és d'un noi gai i la seva mare que han pogut realitzar un itinerari legal i expliquen les dificultats amb les que s'han trobat, el que ha implicat a les seves vides i aporten la seva experiència per tal d'evitar el *bullying* LGTBIfòbic. D'altra banda, donat que la incidència relatada es desenvolupa en un municipi que, tot i ser de la província de Barcelona, també aporta informació sobre la realitat fora de les ciutats, especialment de les mitjanes i grans.

Finalment, el relat de l'agressió a una dona lesbiana a Barcelona, és una situació dura i amb implicacions pròpies d'una agressió, tan pel que fa a la seva vida, com pel que fa a ella mateixa com a persona i, fins i tot, a la seva identitat. No obstant això, destaca perquè ha pogut tenir un itinerari i per la bona actuació que es va fer per part dels mossos d'esquadra en l'atenció a la víctima. En aquest sentit, cal destacar la importància d'aquesta bona actuació per tal que les incidències puguin fer l'itinerari legal corresponent i la importància de l'atenció i acompanyament a les víctimes, especialment en els casos d'agressions.

Entrevista 1: ***Dona transsexual, d'origen Colòmbia, en procés de reassignació de gènere a Barcelona***

Actualment a Catalunya les persones transsexuals que volen fer un procés de reassignació de gènere, han d'obtenir un diagnòstic de "Disfòria de sexe" que a Catalunya es fa a través de la "Unitat d'Atenció als Trastorns d'Identitat Sexual: Diagnòstic i tractaments endocrins" de l'Hospital Clínic de Barcelona (en endavant, la unitat). A partir d'aquí es comença el tractament hormonal i posteriorment l'accés a les cirurgies integrades al programa d'aquesta unitat.

L'entrevistada és una dona trans* de 53 anys i descriu el seu procés de reassignació de gènere des que comença l'abril del 2009, assistint als serveis de psicologia i psiquiatria de la unitat per a obtenir el diagnòstic de "disfòria de gènere" que li permetria accedir al tractament de reassignació de gènere.

L'entrevistada indica que el novembre de 2009 inicia el tractament hormonal i se li indica que la programen per a la cirurgia amb possibilitats de fer-la al 2013, ja que ella volia accedir a la vaginoplàstia, operació inclosa en el programa de la unitat per a persones amb un diagnòstic de "disfòria de gènere".

Indica que el procés va ser normal i va experimentar els canvis associats al tractament hormonal i que, en el seu cas, no va necessitar cap suport psicològic no emocional.

> *Todo fue transcurriendo normal y las expectativas que tenía con la operación ya quedaba totalmente realizada.*

L'entrevistada explica que un cop va arribar el 2013 vol conèixer l'estat en que es troba la programació de la seva cirurgia i que es dirigeix a la psicòloga per a saber-ho.

> *Cuando pasa 2013, ya comienzo a preguntar que cuándo. La psicóloga me decía que primero tenía que tener un trabajo, y aquí el trabajo está muy difícil y para las mujeres trans* aún más.*

L'entrevistada afegeix que la psicòloga també li va donar la possibilitat que, si no podia treballar, estudiés.

Segons el relat de l'entrevistada, arriba el 2015 i se n'adona que altres persones accedeixen a la vaginoplastia abans que ella.

> *Ya llegó enero de 2015 y me di cuenta que habían operado a una chica con tres años de tratamiento y 23 años de edad.*

L'entrevista aclareix que en aquell moment pensa que hi ha hagut un error a la llista d'espera d'accés a la cirurgia i comença a reclamar la seva situació a través de l'associació ACATHI i de

> *Cuando estaba haciendo un curso de camarera de piso y me llamó la psicóloga y me tenía dos noticias, una buena y una mala: la buena era que me iban a operar de las cuerdas vocales, como yo quería, [...] y la mala era que no me operaban [...] por la edad". "Cuando fui allí me lo dijo, pero me lo dijo que no me operaban porque se habían presentado casos de la uretra.*

l'OCH. L'OCH ho comunica al Síndic de Greuges de Catalunya. A través d'aquesta intervenció rep la informació que indica que tindria una cita amb la psicòloga del servei de la Unitat de Gènere i que ella li comunicaria quina era la situació.

L'entrevistada en aquest punt aclareix que:

> *Ya lo último le pedí por escrito el informe y me dijo que no me lo podía dar […] Y si yo me voy a operar a otra parte, ¿yo no voy a necesitar el informe? […] No me lo quiso dar [...] Y ahí comenzó la intuición que ahí había algo*

L'entrevistada indica que en aquest moment, ella envia una carta al CatSalut demanant els criteris per a accedir a la vaginoplastia en el programa de la unitat.

> *Me respondieron en julio de 2015 del CatSalut con criterios que yo no cumplía algunos de ellos, pero no me decían cuales, que la psicóloga me lo diría*

A finals del mateix any el Síndic de Greuges de Catalunya fa una resolució on demana que s'estableixin criteris clars per les llistes d'espera en casos de resignació de gènere. A partir d'aquí l'entrevistada explica que van començar a moure's a través de la premsa, per a fer-ho públic amb ACATHI i l'OCH.

> *La espera es larga, porque se ha movido políticamente, se ha movido por todos los medios […] y no contesta*

Actualment, ens informa que ha tornat a entrar a la llista d'espera per accedir a la vaginoplastia i que ho ha demanat per escrit. Li han indicat que està a la llista, tot i que no a les prioritats per a aquest any.

L'entrevistada parla de quan va arribar a Barcelona i de la seva realitat

> *Yo no traía ningún pensamiento de hacer el proceso. Me lo encuentro aquí, porque al conversar con una lesbiana me doy cuenta. No tenía confianza con los Hombres, las mujeres eran todas de mi confianza. En Colombia no se conoce la realidad de las personas trans ni que existen. No me gustaban los hombres, crecí así, tuve novia catalana y todo. Y comencé a investigar a través de hablar con una lesbiana. […] He logrado todo lo que yo quería. Yo trabaja en el campo y uno no tiene muchas posibilidades. Me vine por una amiga. […] No tenía nada. Nadie me recibió […] Trabajé en jardinería un año en Reus y luego en la construcción (10 años) y los últimos dos comencé la transición.*

L'entrevistada diu que quan va començar el procés de reassignació de gènere no s'esperava tot això. De fet, ens indica que va buscar ella sola la informació a través d'internet durant tot el procés que, fins i tot, no va assistir als grups de suport de la Unitat durant els 3 primers anys de tractament hormonal. És quan comença a cercar feina, quan coneix l'associació ACATHI, a partir del 2013.

Esto me ha hecho empoderarme mucho.

Pel que fa a la seva identitat indica

Quiero ser mujer mujer, pero siendo yo misma

En relació a la Llei 11/2014 i a la discriminació per LGTBIfòbia

La Ley es un argumento para defendernos […] Que se implemente, que se haga realidad […] De nada sirve hacer ley y violarla

Han sido poco los casos, a la gente le da miedo denunciar […] Al verse más casos, la gente coge temor

En relació a la implementació de la Llei 11/2014 i l'eradicació de la LGTBIfòbia

Primero hay que concienciar a las autoridades (grupo público, funcionarios) a que conozcan la ley y sepan que hay una ley […] Si hay una obligación, hay una sensibilización, se ejerce. Lo mismo en colegios, lo mismo en todas partes

Pel que fa al procés de reassignació que ella va iniciar diu:

Yo des de los diez años llevo sintiendo que quiero ser mujer, que no me definía como era, pero sintiendo eso. Pero tomar esa decisión uno no la toma así por así y cuando va es porque lo tienen decidido

Com a conclusions afegeix

Yo me acepto como soy, haya operación o no haya, me acepto, pero si hay operación y lucho por las demás […] estoy siendo como la pionera [...] que por un bien para los demás. […] a mí me aportaría ser mujer, mujer, toda en realidad […] cuando operaron a esta amiga, yo lloré por tres días (por eso tiene que aceptarse ella tal como es)

La vida es bella, yo disfruto cada momento, cada instante

Entrevista 2: Parella de dones en procés de tenir fills/es a través de tècniques reproducció assistida a Barcelona

Van començar el procés de tenir fills/es a través de tècniques de reproducció assistida. Inicialment ho van intentar a través de la xarxa de sanitat pública catalana. Actualment han començat el procés a la privada.

En aquests moments a la xarxa sanitària pública l'accés a les tècniques de reproducció assistida està reglat a través d'un protocol l'objecte del qual és "assistència a les parelles heterosexuals estèrils a la xarxa sanitària d'utilització pública" i que, per tan, deixa fora a parelles de dones lesbianes i bisexuals i dones sense parella.

Les entrevistades van iniciar el seu procés de reproducció assistida fa tres anys. Van començar intentant-ho per la sanitat pública, als serveis de l'hospital de referència. Els hi van dir que no era possible des de la seguretat social, que hi havia la llei de tècniques de reproducció assistida (Ley 14/2006, de 26 de mayo, sobre técnicas de reproducción humana asistida) i una ordre ministerial que limitava l'accés a aquestes tècniques i que elles no entraven.

Tot i així jo vaig demanar si em podien fer diverses probes , analítiques que poguéssim tenir ja per començar el tractament en un futur pròxim o no per la sanitat privada i em va dir que no, que tampoc [...] em va dir que feia relativament poc que ja m'havien fet uns anàlisi bàsics i que no podia tornar a demanar-los perquè no hi havia manera de justificar-ho

vam començar el procés d'una clínica privada, vam assumir els costos de les analítiques i vam fer tres inseminacions negatives, amb el que això suposa ja a nivell emocional

Tornant al procés inicial al seu hospital de referència expliquen

> *no t'estic dient que em paguis la medicació de l'estimulació, t'estic dient que em diguis de quin grup sanguini sóc [...] ens vam sentir malament*

> *Además de ir al médico, bajamos a la trabajadora social y [...] éramos unos extraterrestres: ¿lesbianas que vienen aquí a la sanidad pública a pedir esto? [...] que jo em preguntava: no hi ha cap parella de dones lesbianes que hagin vingut a informar-se sobre els drets de reproducció assistida?*

Conclouen en aquest punt del procés que:

> *la nostra pregunta era què ens pot oferir la sanitat pública, fins a on podem arribar en el procés de intentar ser mares amb la sanitat pública?*

A partir d'aquí,

> *vam fer aquestes tres inseminacions i ho vam deixar, fins ara [...] Ara, a l'octubre. Aprofitant que sabíem la llei contra la LGTBIfòbia, que guai que podem anar a la sanitat pública i ara no ens tancaran les portes*

> *primer vam anar a la meva metgessa de capçalera i em va dir no sé com està el tema, m'informaré i et trucaré. Es va informar i em va trucar i em va dir que un company seu li va dir que sí. Així que em deriva a ginecologia, a l'ASSIR de l'hospital de referència. Anem a ginecologia i quan li vaig explicar se quedó loca i diu: però no, vosaltres no podeu perquè vosaltres esteu excloses. No tenia cap coneixement de la Llei 11/2014. Va trucar davant d'elles al servei extern de reproducció assistida i els hi van dir que no i que "ni es fa a cap hospital de la generalitat"*

Expliquen que aquest cop, però, sí que els van fer les anàlisi que necessitaves per posteriorment accedir a un tractament a una clínica privada.

Segons el relat, en aquest moment és quan van contactar amb l'OCH, van fer l'escrit i van posar una reclamació a l'hospital on havien intentat fer el procés i van fer arribar la queixa al Síndic de Greuges.

> *em va dir arrel de la reclamació que no tenien res en contra d'elles, que ells tenen el protocol i que com que no hi ha govern, per a que m'entenguis som proveïdors.*

Afegeix:

> *ets sents com una merda, es que fan el que volen, es que les lleis són paper mullat [...] una llei no la desenvolupen fins que no hi hagis coses escrites, que hi hagi gent que la humilien.*

Les entrevistades indiquen que aleshores van començar el procés per la privada

> *Como no sabemos si va a ser tres meses o quinientos años, hem començat per la privada*

Indiquen que trobar la clínica privada també va ser complicat i van demanar assessorament a entitats LGTBI per a saber a quines accedir.

A continuació reflexionen sobre la situació i atenció a la xarxa sanitària pública:

> *La sensació d'impersonalitat, que estàs exclosa i punt, perquè ets una minoria*

> *Des dels professionalitats sanitaris que són els que t'han de cuidar...vius moltes situacions d'homofòbia, però no són així, no són de ninguneo social, és algo més personal, de coses a nivell individual [...] no eres ni persona, eres parte de un grupo, de una minoria*

> *confiàvem en que els professionals sanitaris estiguessin informats, no podeu fer això, però poder fer això altre, però [...] falta d'informació i d'interès, és que com que sou quatre"*

> *La segona vegada va ser un cop dur, aquell dia vam sortir del CAP fetes pols*

> *i perquè nosaltres tenim una autoestima molt gran i fa temps que tot això ho tenim molt superat, però tu imaginat tota aquesta gent que ha patit per homofòbia, això et pot destrossar la vida*

Mencionen que la gent es pensa que està tot aconseguit, i cal educar en aquest sentit:

> *no som tan tolerants [...] és com els micromasclimes, el masclisme invisible, pues la homofòbia invisible*

Pel que fa al fet que sigui a la xarxa sanitària pública:

> *ha estat diferent una violència de persona a persona, d'una violència d'institució a persona*

> *la decepció, ha sigut decepcionant [...] que esteu al servei de la gent"*

Finalment, fan aportacions sobre com hauria de ser:

> *que els professionals que estan implicats rebin una formació i sensibilització específiques [...] no empatitzen per desconeixement, necessiten formació específica [...] i tot el tema del papeleo, tolerància de veritat, tenir cura amb el llenguatge [...] que et facin sentir una pacient més, no una pacient que pertany a una altra categoria i que a sobre no li pots donar el que necessita [...] lo justo, lo mismo que a todos.*

***Entrevista 4:* Noi gai menor d'edat i mare del noi gai d'un municipi del Vallès Occidental en procés legal a través de la fiscalia**

L'entrevistat és un noi gai que explica que rep uns missatges a través d'una xarxa social amb vídeos que l'humiliaven per la seva orientació sexo-afectiva, de persones que havien estat companys de classe del noi. Ell explica que arrel d'explicar-li a la seva mare van tramitar la denúncia als mosso d'esquadra.

La mare explica que rep l'avís que passa alguna cosa perquè el millor amic del seu fill l'avisa que ha rebut un missatge d'ell del qual es pot desprendre que ell vol fer alguna cosa. La mare crida als mossos d'esquadra però assegura que no hi ha cap atestat sobre aquesta intervenció que ella aclareix que va evitar que ell se suïcidés.

La mare explica:

> *"La primera denúncia que fem per l'assetjament a internet la mossos ens explica que ella es lesbiana i que l'entén perfectament i ens anima a posar aquesta denúncia, ella diu que es pot tramitar com un delicte d'oci [...] El supervisor va sortir i ens volia convèncer per treure la denúncia, com dient que no tenia importància, que això era una cosa del cole"*

> *Jo li vaig notar perquè estava de molt mala llet i llavors m'ho va ensenyar i vaig dir anem a denunciar i em diu (el seu fill) "¿Si no he denunciado antes porque iva a hacerlo ahora?" . Ara tenim una cosa, que són un testimoni físic que queda constància i per aquí podem tirar. [...] Jo el vaig haver de convèncer, perquè sinó s'hagués aguantat. Ell estava acostumat a per exemple a sortir pel poble i que li diguessin maricón i ell s'hagués anat aguantant. [...] Ja em va explicar que tot això havia estat sempre*

El noi aclareix:

> *tothom et dirà gai a la teva vida [...] però per exemple si t'ho diuen a una ciutat t'és igual [...], però si t'ho diuen en un poble vulguis o no tothom et coneix, tothom sap ets l'únic maricon [...] En un poble va tot només per a tu.*

Indiquen que un cop feta la denúncia, la mare explica que el noi rep una trucada de la mare d'un dels agressors:

> *La mare d'un d'ells el truca per pressionar i li diu que tregui la denúncia, sinó el denunciarà ella i [...] se'n riu d'ell. [...] Llavors el meu fill s'intenta suïcidar i els mossos no fan constància d'aquesta intervenció.*

La mare segueix explicant:

> *L'interroga la fiscal del menor [...] sembla que el meu fill sigui el delinqüent [...] jo ja veig que tot això està perdut i que s'arxivarà [...] és un dia quan sento per casualitat una entrevista que sent a la ràdio al president de l'OCH quan em poso en contacte amb l'OCH.*

La mare explica que l'OCH i l'advocat d'ella contacten amb el Fiscal de Delictes d'Oci i Discriminació:

> *L'OCH i el meu advocat es posen en contacte amb el fiscal d'odi i discriminació de Barcelona i a partir d'aquí ell li diu jo si que veig delicte en això.*

La mare explica en relació a la primera fiscal que els atén i que va interrogar el noi:

> *ho vol arxivar perquè en els menors les faltes queden sense no res i el fiscal li diu això és un delicte d'odi i t'ho hauries de mirar d'una altra manera.*

La mare explica que a partir d'aquí la situació canvia

> *Es crida als menors acusats a declarar, no s'havien citat, fins al setmana passada i nosaltres ja hem declarat ja 7 o 8 vegades*

Actualment, la mare explica que:

> *el jutge volia arxivar la causa i la va arxivar, el meu advocat va presentar un recurs i l'audiència a admès el recurs [...] Ara cal que esperar 6 mesos a que l'audiència provincial revisi el cas.*

I la mare afegeix:

> *Però tot això a través de lluita, lluita, si no és per l'OCH, el meu advocat o jo insistint*

I la mare reflexiona sobre el *bullying*

> *Clar, quan es suïcida algú, tothom pobre pobret, però ningú ha fet res per a evitar-ho, ningú*

> *No només els tres assetjadors són menors, el meu fill també és menor i no se li ha donat cap protecció, que es del que jo em queixo*

Sobre l'aplicació de la Llei 11/2014, la mare reivindica la seva aplicació

aquesta llei és molt maca però per a que s'apliqui, no per a que quedi en paper [...] en el nostre cas no se'ns ha volgut ajudar

El noi explica com s'ha sentit al llarg d'aquest procés

vulguis o no sempre hi haurà (agressions), però no puc viure amb por [...] ho he portat bé, perquè me n'he anat del poble, m'he refugiat a Barcelona, amb els meus amics, i a la psicòloga [...] ha sigut un procés dur, però m'he pogut agafar a l'OCH, als meus pares perquè m'han ajudat molt, a la psicologia, clarament sol jo ja estaria mort, no ho hagués aguantat

La mare ens explica que a partir d'aquesta situació han decidit que es mudaran del poble

Ell continua dient que no vol viure a Palau i jo vull vendre la casa perquè no vol viure a Palau. Ells van créixer en aquella casa [...] tot això és producte del que ha viscut

El noi reflexiona sobre la seva orientació sexo-afectiva i el que ha implicat a la seva vida:

Con 6 años yo ya sabía que yo era gay, pero en el momento no lo sabes […] nadie me había explicado, no mis padres, pero la sociedad en sí, cuando estás en el cole, te explican el sexo heterosexual […] yo de pequeño lo veía todo como un juego, en mi cabeza de niño pequeño no podía entrar que nadie se metiera conmigo por ser gay

La mare reflexiona sobre les prioritats per tal d'eradicar la LGTBIfòbia

Al qui veuen que és una mica diferent van a per ell [...] falta molta educació, que també s'haurien de tractar aquests temes a l'escola, mai ha vingut mai a l'escola ha parlar de sexualitat.

Aún me sorprendo porque pensamos que hemos avanzado un montón, pero no [….] las leyes estas aquí para pintar y para hacer que nos pongamos una medalla encima, pero no se aplicada nada

El noi parla sobre les expectatives i sobre el *bullying* LGTBI tot indicant que:

> *A mi aún me cuesta creer que vaya a conseguir algo […] el colectivo LGTBI es el más débil por eso la gente ha atacado ahí, porque sabían que si los apoyas implica que te estás declarando que eres homosexual. Claro que hay más bullying en el colectivo LGTBI y todo aquello que pueda ser anormal para la Sociedad […] cualquier cosa que te haga ser diferente ya es motivo de mofa*

> *Ahora que mi madre me apoya a tomar todas estas decisiones, quiero pensar que todo me irá bien, la psicóloga también me ayuda a pensar que no voy a estar toda la vida aquí. Siempre y cuando no tanga que volver ahí*

La mare afegeix que els mitjans de comunicació també podrien aportar per a visibilitzar la LGTBIfòbia

> *jo també opino que una mica aquests temes potser es podria ajudar si es del mitjans de comunicació també sortissin i no surten [...] que els mitjans de comunicació destapés tot el patiment que hi ha dins el col·lectiu LGTBI*

I la mare conclou:

> *hi ha tantes portes que se't tanquen, és tan difícil*

***Entrevista 4:* Noia lesbiana en procés penal per una agressió física a Barcelona**

Al maig del 2015 l'entrevistada va ser agredida físicament per un conegut. L'entrevistada ens explica que es trobava en un bar amb dos persones conegudes.

> *yo sabía que esa persona era homófoba, des de siempre, des del primer día que le vi y vi cómo me miró, pero yo creo que todo el mundo puede pensar como quiera, aunque sea diferente a mí, mientras me respete […] no le tengo porque gustar a todo el mundo […] eso así ha ido pasando durante 4 años*

L'entrevistada ens explica què va passar aquell dia

Ese día salimos mi mujer y yo y cenamos, y mi mujer ya tenía ganas de irse a casa y yo tenía ganas de quedarme más y teníamos un amigo que trabajaba al lado […] un amigo que era casi un hermano para mi mujer y hasta ese día se había comportado como tal […] entonces yo estaba en total confianza

L'entrevistada indica que es va trobar en un bar a dues persones conegudes

Fui al bar de al lado a pedirme una copa y justo ahí estaban

A la sortida del bar, caminant, l'entrevistada explica que la persona coneguda inicia una conversa amb ella i indica que va anar més o menys així, però que no la recorda ben bé la frase:

"Sé que esto te va a molestar, pero ante todo que no te ofenda, porque quiero que sepas que tengo un primo gay y que si alguien le hiciera algo, yo le defendería siempre"

L'entrevistada ens indica que li va dir

"si si, dime, no pasa nada, conmigo puedes hablar de lo que quieras, mientras no me faltes al respeto"

I l'entrevistada continua el relat de la conversa amb aquesta persona:

> *y ahí empezó, que no, que él lo que le pasaba es que no entendía que parezco un tío, pero soy una tía, pero es que a la vez estoy casada con una mujer y voy con el pelo corto y ropa de tío […] mi respuesta a eso fue muy clara: yo soy una mujer que me gusta la ropa de chico, me gusta el pelo corto, me gusta cómo me queda y además me queda mejor, y es la que me gusta y es la que me pongo […] él me dijo: para mi es antinatural, como decirte, como un bicho raro […] y yo le dije, pues para ser un bicho raro... y ahí no tenía que haberle hecho, no tenía que haberle vencido con la palabra […] le dije pues para ser un bicho raro mi mujer y yo bien que cuando salimos por ahí y coincidimos, tu miras a mi mujer y tienes a la tuya en casa criándote a los hijos. Entonces ahí la cambió la cara, se quedó sin argumentos*

I l'entrevistada continua amb el relat

> *Empezó a decirme: yo a tu mujer no la tocó ni con un palo, a ti lo que te pasa es que quieres tener mi polla y no tienes y ese es tu problema que te gustaría ser un tío y no lo eres*

L'entrevistada ens diu que va sentir en aquell moment:

> *Y entonces en ese momento me quedé como, que mal le ha sentado, pero no me esperaba que me fuese a pegar […] y eso es raro porque yo me las veo a venir*

En el relat, l'entrevistada recorda la posició i recorda exactament el moment:

> *Me quedé en shock, es lo que recuerdo […] tengo la foto de ese momento en mi cabeza, solo de ese momento […] y de repente noto zasca en la cara, un golpe súper fuerte, que me tiré al suelo, porque encima no me lo esperaba […] fue directamente un puñetazo porque el golpe fue duro y seco […] luego noté que caí al suelo y ya mucho dolor*

L'entrevistada recorda que posteriorment va intervenir un noi aliè, que no coneixia i que va fer que la persona agressora parés

> *El chicho que lo vio todo, el que me salvó la vida, porque me salvó la vida, a ese chico le debo yo un altar de oro, si no llega a ser por él, yo no lo cuento hoy esto*

I l'entrevistada aclareix perquè sent, com diu ella, que li va salvar la vida

> *Lo sé por la manera en qué se ensañó […] y cuando una persona está con ensañamiento ya no hay forma de pararla*

I continua amb el relat del succés

> *Entonces cuando me pegó el puñetazo y me tiró al suelo, no dejó de golpearme, ahí está como quedó mi cara: fractura nasal, un puntos en la nariz, cinco puntos en el labio, el labio lo tenía en forma de T.. […] cuando él estaba golpeándome en el suelo, yo, de repente, oí gritos, oí: hijos de puta soltadla […] en el fondo no sé qué decía bien […] y noto como liberación y noto una mano que me ayuda […] y este chico me coge y me levanta […] le debo una, pero grande, la vida*

Segons el relat de l'entrevistada, després va anar a l'hospital i va començar el procés legal. Indica que l'amic que treballava a prop del bar on van estar aquell dia, no havia contactat amb elles ni sabien res d'ell i explica que:

> *Pero ahí no acabo la historia […] todo tubo su curso […] cuando fue a hacerse una prueba y quedaron con el amigo de su mujer porque no las había llamado y ni había contactado después de lo ocurrido. Fueron a comer y empezaron a hablar y ella a explicar lo que le había pasado, pero no la acaban de creer*

Del relat de l'entrevistada sobre la conversa amb aquest amic es desprèn que li va donar arguments per no continuar la via legal. L'entrevistada ens indica que l'amic li va dir:

> *Y me dijo: eso son cosas que pasan en el barrio, en el barrio las cosas no se arreglan así […] es que lo que no puedes hacer, es enfrentarte como un hombre y denunciar como una mujer*

L'entrevistada aclareix com es va sentir

> *Esa frase me hizo hundirme*

L'entrevistada segueix amb el relat del dinar i explica que aleshores va aparèixer la persona que la havia agredit i que ella es va posar molt nerviosa i només volia marxar

> *Venga mama, vámonos, vámonos, me puse muy nerviosa, no sabía que tenía que hacer si defender mi honor o […] y ese sentimiento lo llevo conmigo*

Després de tot lo succeït, l'entrevistada explica les conseqüències que va tenir en la seva vida. D'una banda a nivell més personal:

> *Nos tuvimos que cambiar de piso porque mi mujer tenía miedo y yo tenía miedo de que le pasara algo a ella […] dejamos de ir allí y perdimos el contacto con esa gente [..] aun viendo a mi mujer que había perdido un hermano por culpa mía*

I de l'altre, més emocional

> *Después de eso lo pasé muy mal, perdí mi identidad. Volví a plantearme cosas que ya me había planteado alguna vez, porque alguna vez he tenido dudas, porque en verdad soy muy masculina*

L'entrevistada reflexiona sobre el seu sentiment entorn de la seva orientació sexo-afectiva i de la seva expressió de gènere.

> *Es que la gente tiene un concepto de lo normal que yo todavía estoy buscando ese libro, y como no lo encuentro quizás algún día lo escriba, porque todo el mundo sabe lo que es normal […] y no se preguntan por qué*

Pel que fa a com ha canviat aquest fet la seva vida, l'entrevistada indica que

Como que he evolucionado, creo. Pienso más allá, veo la vida de otra manera

Ya no quiero vivir con gente, quiero que vayamos a vivir a la montaña y seamos felices el resto de mi vida […] quiero que vivamos en una casa que el vecino más cercano tengas que ir en coche […] quiero dejar de que me miren raro, de que me miren en todas partes […] intentas camuflarte para que así no me juzguen, para sentirte como ellos dicen, normal […] quiero irme a la montaña, que me dejen en paz

Pel que fa a la Llei 11/2014 i la seva aplicació, l'entrevistada reflexiona:

Creo que han querido hacer política […] pero creo que realmente no hacen por la gente […] lo primero tendrían que hacer es cambiar los pensamientos en los colegios y dejar de manipular a los niños, y cuando dejasen de manipular a los niños, a lo mejor tendríamos una posibilidad de que la gente dejase de ser borregos, y eso no va a pasar

Que cambien ya las cosas […] que podamos ser libres

Finalment, l'entrevistada conclou com s'ha sentit i intenta descriure el sentiment durant aquest temps

Sentirse así solo puedes explicar si lo vives, no te puedes llegar a imaginar lo que es, es un sentimiento tan vacío […] perder quien eres, llegar a no saber bien quien eres, que haces o porque estás aquí, son cosas que te llegas a plantear

5.3 QUADRE DE CONSENSOS I DISSENSOS

CONSENSOS

- La formació i l'educació de la societat és fonamental per a la superació de la LGTBifòbia.
- L'educació als centres escolars és bàsica per a la prevenció i l'eradicació de la LGTBIfòbia.
- L'atenció i protecció de la víctima és essencial per a poder realitzar tot el procés legal.
- El suport de les víctimes des de les entitats LGTBI, institucions i administracions és molt important per tal de denunciar i que les persones afectades puguin seguir el procés legal,
- La formació específica i especialitzada de professionals de tots els àmbits que han anat sortint a les entrevistes és molt necessari.
- La LGTBIfòbia, al contrari del que es pensa, no està superada.
- La Llei 11/2014 no els ha pogut servir per als seus casos, cal una aplicació de la llei.
- Decepció entorn la manca de l'aplicació de la Llei 11/2014.
- La LGTBIfòbia te conseqüències importants en la vida de les persones en tots els casos.
- El tema del territori, quan ha sortit, esdevé un punt important en la gestió personal davant situacions de LGTBIfòbia.
- La visibilitat i l'apoderament de les persones LGTBI ha representat dificultats i ha despertat LGTBIfòbia.

DISENSOS

- El paper de la família és diferent en cada cas i per a cada persona: en alguns casos va ser un suport en d'altres no hi consta o no existeix.
- L'afrontament segons el tipus de situació discriminatòria és molt diferent, les agressions directes (físiques o verbals) són les que generen pitjors conseqüències en les persones. Mentre que les discriminacions que provenen d' institucions suposen una decepció i/o indignació per a les persones afectades.
- En un dels casos es menciona la necessitat de la implicació dels mitjans de comunicació per a visibilitzar la LGTBIfòbia.
- La visibilitat com a eina en el col·lectiu LGTBI no presenta un consens entre les persones entrevistades: en alguns casos es menciona com a eina per a l'eradicació de la LGTBIfòbia, mentre que en d'altres el plantejament es fa en relació l'exposició a la LGTBIfòbia.

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

6.1 CONCLUSIONS

Conclusions Generals

En relació a les incidències registrades, **el 2015 és l'any en què s'ha diversificat la LGTBIfòbia, tan pel que fa als àmbits en els que s'han registrat les incidències, com pel que fa al itineraris que han seguit.**

En aquest sentit, el 2015 malgrat les agressions continuen sent l'àmbit que més incidències registra, el nombre d'àmbits i la varietat dels mateixos augmenten respecte d'altres anys. Caldrà veure si aquesta diversificació te continuïtat o es tracta d'un fet puntual, degut a l'efecte de l'aprovació de la Llei 11/2014.
D'altra banda, degut a l'aprovació de la Llei 11/2014, els possibles itineraris d'una incidència han augmentat, tot i que cal remarcar que l'itinerari més freqüent ha estat el del Deure d'intervenció, ja que el règim de sancions i infraccions previst a la Llei 11/2014 no s'està aplicant.

Pel que fa als col·lectius afectats, els homes gais i bisexuals són els que registren un major nombre d'incidències i en segon lloc les incidències generalistes, les que afecten a tot el col·lectiu LGTBI. La dificultat per a conèixer l'orientació sexo-afectiva real de la persona que registra una incidència, impedeix observar la relació de persones homosexuals (gais i lesbianes) en proporció a les persones bisexuals. **El 2015 només s'ha registrat una incidència d'una persona bisexual, com a identitat autoreportada**. La realitat de les persones bisexuals és molt desconeguda i invisibilitzada, ja que, a més, tradicionalment han quedat fora dels col·lectius LGTBI. Per tot això, caldria reflexionar sobre la bifòbia i les seves formes, així com la detecció de la mateixa i la percepció de les persones bisexuals sobre les situacions de bifòbia que puguin patir i que potser no tenen eines per a poder identificar-les com a tal.

Pel que fa al **territori**, les províncies amb una incidència real de LGTBIfòbia més altes han estat Barcelona i Girona. Províncies, que les seves capitals (Barcelona i Girona) tenen Consells Municipals LGTBI. En aquest sentit, es planteja la hipòtesi que les províncies amb espais de participació en l'administració pública donen més visibilitat al col·lectiu LGTBI, tan pel que fa a conèixer la seva realitat i recursos, com pel que pot suposar en relació a les situacions LGTBIfòbiques.

Llei 11/2014

La Llei 11/2014 ha tingut una bona conseqüència: dins el col·lectiu LGTBI, especialment pel que fa a les persones lligades a entitats i col·lectius, s'ha integrat la idea que qualsevol situació discriminatòria pot ser denunciable. Per tan, **en l'imaginar del col·lectiu LGTBI s'assumeixen un drets i s'incorpora la percepció que es pot denunciar**, que es pot investigar.

Les dificultats en els processos legals, administratius i/o judicials, la manca de la implementació de la Llei 11/2014 i la manca de formació i especialització dels i les professionals dels diferents àmbits, demanda la idea, especialment per part de les persones afectades, que **cal una aplicació íntegre de la Llei 11/2014 si realment es vol treballar en l'eradicació de la LGTBIfòbia**.

Relacionat amb el règim d'infraccions i sancions, cal destacar que de les incidències registrades per l'OCH, **no s'ha fet cap sanció en aplicació de la Llei 11/2014**. Aquesta realitat desperta una sensació de decepció i/o indignació entre els persones LGTBI afectades. Caldria preguntar-se si aquesta percepció s'estén a tot el col·lectiu LGTBI o bé només es te en el moment en que es dona una possible incidència per LGTBIfòbia.

Percepció de la LGTBIfòbia

La percepció que el col·lectiu LGTBI te prou drets potser està molt extensa entre les persones LGTBI. Ja en l'informe de 2014 es parlava d'aquesta percepció. No obstant això, en les entrevistes realitzades a persones afectades el 2015, no s'ha evidenciat tan aquesta percepció de manera subjectiva. Sí, en canvi, el fet de les dificultats en els itineraris legals com una realitat que no s'esperaven.

En aquest sentit, un tema molt consensuat entre les persones entrevistades és la **manca de formació especialitzada** que s'han trobat en les seves situacions, tan pel que fa a personal de la funció pública, com personal d'atenció a les persones, àmbit educatiu i, fins i tot, en els àmbits judicial i de seguretat.

Les agressions són les incidències viscudes de manera més dura per les persones afectades i les que més suport requereixen, especialment pel que fa al suport psicològic i emocional. No obstant això, en general, a les entrevistes, **la percepció que el suport i acompanyament a les persones afectades al llarg dels seus processos ha estat decisiu** per a poder donar continuïtat a l'itinerari de les seves incidències és unànime, de diverses formes i maneres. Per tan, l'atenció a la víctima és un tema rellevant en les possibles incidències LGTBIfòbiques.

Finalment, un consens molt ampli en les entrevistes és la importància de la tasca educativa, especialment els centres educatius, però també a les famílies, com a eina de prevenció i sensibilització del col·lectiu LGTBI i per a l'eradicació de la LGTBIfòbia.

6.2 RECOMANACIONS

1. En relació a la implementació de la Llei 11/2014, divuit mesos després de la seva aprovació no ha estat implementada i per això marquem les següents prioritats:
   - ✓ Decrets: un decret per a la validació d'un reglament que faci possible el desenvolupament del règim d'infraccions i sancions; el decret del consell nacional LGTBI; i el decret de l'organisme coordinador de polítiques LGTBI.
   - ✓ Beneficis: despatalogització de la transsexualitat i garantir l'accés a la reproducció assistida de dones lesbianes i bisexuals.

2. Desenvolupar formació especialitzada a tots/es els/les professionals i funcionaris/àries afectats/des per la nova normativa. La divulgació de la llei s'ha de concretar en campanyes dirigides a tota la població en general i al col·lectiu LGTBI en particular.

3. El Servei d'Atenció Integral ha de ser un eix vertebrador en el desplegament al territori de serveis d'atenció a la víctima de LGTBIfòbia d'acord amb les entitats de l'àmbit. Cal dotar del personal especialitzat corresponent i ha de tenir en compte les diferents especificitats del col·lectiu i de cada subcol·lectiu.

4. Contribuir a l'elaboració d'indicadors fiables entorn de la LGTBIfòbia i benestar LGTBI sobre la base del principi de garantia estadística recollit en la Llei 11/2014.

5. Engegar accions en l'àmbit laboral que fomentin la visibilització de les persones LGTBI i que previnguin l'assetjament i la vexació. Implementar plans d'inserció laboral per a les persones transgènere.

6. Elaboració de protocols per a frenar el *bullying* en l'àmbit educatiu. Són necessàries polítiques contundents que posin fi a aquesta forma de violència que afecta a menors d'edat. Reforçar totes les accions encaminades a la coeducació i nous models de família.

7. Salvaguardar les llibertats públiques de les dones lesbianes, impedint actituds que invisibilitzin les seves expressions sexo-afectives. Evitar la impunitat davant les agressions i discriminacions.

8. Dissenyar un pla específic per a les persones trans*, que atengui als àmbits sociolaborals, educatius, econòmics, d'habitatge i d'altres, amb l'objectiu d'evitar les situacions d'exclusió social que experimenten actualment.

9. Advocar per un nou enfocament de la salut, tenint en compte els drets sexuals i reproductius del col·lectiu LGTBI de forma transversal.

10. Establir un acord amb la Conselleria d'Interior per a fer possible la recollida de denúncies a l'empara de la Llei 11/2014 a totes les comissaries dels mossos de Catalunya i la conseqüent tramitació de diligències administratives.

11. Amb l'objecte de protegir els drets de les persones LGTBI que viuen amb VIH/Sida, demanem la implementació de tots els punts de Acord Nacional per a fer front a l'epidèmia del VIH a Catalunya i contra l'estigma relacionat, especialment pel que fa a l'àmbit sobre l'estigma i la discriminació que pateixen.

12. Realització d'un protocol amb institucions penitenciaries per a garantir tots els drets de les persones LGTBI que es troben en situació de privació de llibertat.

13. Vetllar pel degut compliment de les peticions d'asil polític i/o refugi per part de persones LGTBI perseguides als seus països d'origen.

14. Revisar el Codi Penal per poder incloure nous articles referents als delictes d'oci i discriminació que castiguin d'una forma més eficaç les agressions per motiu d'orientació sexual i/o identitat de gènere. En aquest aspecte es proposa l'elaboració d'una Llei estatal contra la LGTBIfòbia.

15. Instar al Parlament Europeu a regular els comportaments LGTBIfòbics a la xarxa. Per a això, s'ha de dotar de protocols adequats per evitar els discursos d'odi i discriminació. I Instar als servidors per a l'elaboració d'un codi deontològic.

16. Pressionar a la comunitat internacional perquè impedeixi la vulneració de drets humans cap a les persones LGTBI en tots els països on es produeixin.

17. Recolzar la tasca de les entitats LGTBI, perquè puguin mantenir la seva feina en la identificació de problemàtiques i proposició de solucions.

18. Instar al futur organisme coordinador de polítiques LGTBI a signar els convenis de col·laboració amb les Sindicatures de Greuges, Fiscalia i entitats especialitzades.

19. Elaboració d'un protocol sobre l'article 11 de la Llei 11/2014, que fa referència al Deure d'Intervenció.

20. Les víctimes de LGTBIfòbia han de poder accedir de forma fàcil, ràpida i eficaç a tot el procés referent a la tramitació de la denúncia.

21. Instem a les administracions a realitzar campanyes informatives i de sensibilització dirigides a les persones bisexuals i a la població en general, per a donar a conèixer les seves possibles discriminacions i situacions bifòbiques, així com els recursos disponibles.

22. Instem a les administracions públiques a desplegar les polítiques necessàries, d'acord amb l'estudi LGTBI +50, realitzat durant el 2015.

23. Dotar d'una partida econòmica específica al desenvolupament de la Llei 11/2014 dins dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya corresponents al 2016.

24. Instaurar Consells Municipals LGTBI en aquells municipis amb una important representació territorial, com ja existeixen a Barcelona, Girona i recentment a Lleida.

25. Prioritzar el tracte adequat a les víctimes en tot el procés legal que tingui la incidència, a través d'oficines d'atenció a la víctima amb un nivell d'especialització en la LGTBIfòbia.

7. ANNEXOS

7.1 FORMULARI WEB DE DENÚNCIA PER LGTBIFÒBIA DE L'OCH

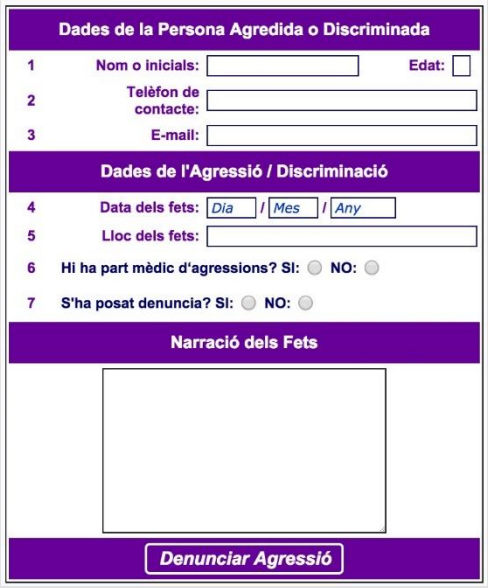

Dades de la Persona Agredida o Discriminada

1 Nom o inicials: Edat:

2 Telèfon de contacte:

3 E-mail:

Dades de l'Agressió / Discriminació

4 Data dels fets: Dia / Mes / Any

5 Lloc dels fets:

6 Hi ha part mèdic d'agressions? SI: NO:

7 S'ha posat denuncia? SI: NO:

Narració dels Fets

Denunciar Agressió

7.2 GUIA PRÀCTICA SOBRE LA LLEI 11/2014

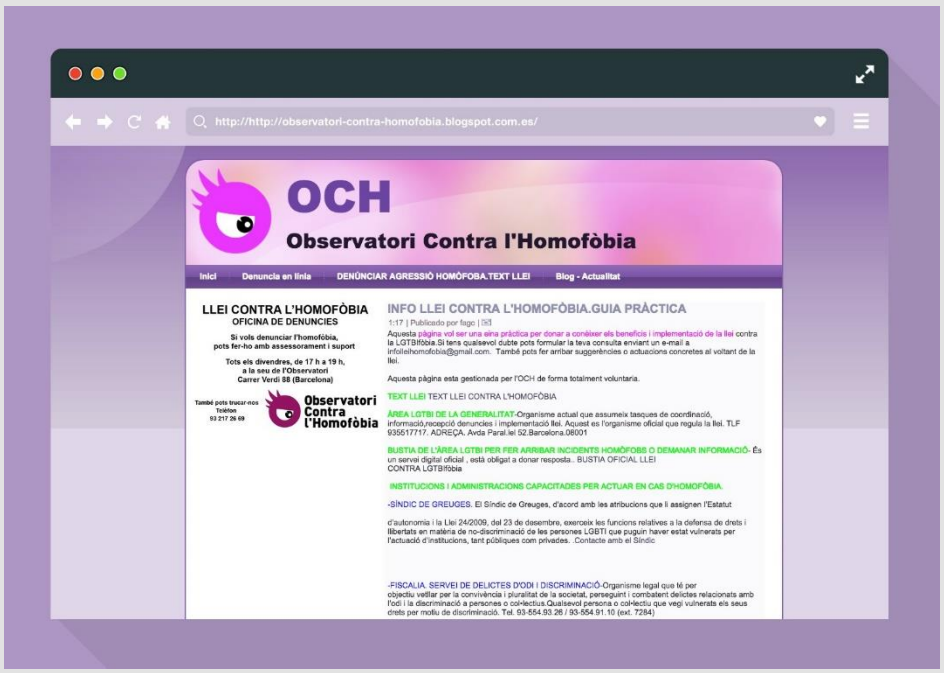

7.3 SENTÈNCIES I RESOLUCIONS

7.3.1 RESOLUCIÓ SOBRE DRETS SEXUALS I REPRODUCTIUS A PARELLES DE DONES

Registre de sortida
Núm:
Data:

Síndic de Greuges de Catalunya

C/ Verdi, 88
08012 Barcelona
local 2

Aquest document ha estat signat electrònicament amb certificat digital reconegut per l'Agència Catalana de Certificació i el podeu verificar a través del web del Síndic de Greuges https://cev.sindic.cat:5944/, mitjançant el codi segur de verificació: aa2435550155e6aabbe32bcd2ab2f7e

Senyor,

Us escric en relació amb la queixa que ens heu fet arribar en representació de la senyora perquè després que va manifestar el seu desig gestacional i la seva condicio de dona homosexual li van informar que les parelles homosexuals estan excloses dels tractaments de reproducció humana assistida a l'Institut Català de la Salut.

A banda que he posat en coneixement del Departament de Salut la vostra queixa, us informo que actualment tenim oberta una actuació d'ofici per tractar l'accés de les dones lesbianes a les tècniques de reproducció humana assistida amb finançament públic i que en el si d'aquesta actuació, el proppassat mes de juliol em vaig dirigir al conseller del Departament de Salut.

En la resolució emesa es fa referència a la Llei catalana 11/2014, del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, ressaltant el seu objecte: desenvolupar i garantir els drets d'aquestes persones i evitar-los situacions de discriminació i violència, per assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat; i la seva finalitat: establir les condicions per les quals els drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals (LGBTI) siguin reals i efectius.

Pel que fa a la regulació específica relativa a l'àmbit de salut s'ha recordat que aquesta norma preveu que el sistema sanitari de Catalunya ha d'incorporar la perspectiva de gènere i ha de tenir en compte les necessitats específiques de les persones LGBTI, amb la finalitat de garantir-los el dret a rebre l'atenció sanitària i a gaudir dels serveis de salut en condicions objectives d'igualtat.

I pel que fa concretament a l'accés de les dones lesbianes a les tècniques de reproducció humana assistida, es reprodueix el punt 3 de l'article 16 on s'estableix expressament "Les administracions públiques de Catalunya, en les línies d'actuació relatives a la salut i al sistema sanitari han de:... **k) Garantir a les dones lesbianes la igualtat d'accés a les tècniques de reproducció humana assistida"**.

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig de Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

Així mateix, també es fa referència a la Resolució 1069/X del Parlament de Catalunya, sobre el sistema públic de salut, en què el Parlament de Catalunya insta al Govern, i especificament al Departament de Salut a "Garantir que no s'aplicarà la restricció de l'accés als tractaments de reproducció humana assistida a les dones amb parella femenina o sense parella, essent com és un servei bàsic de la sanitat pública, d'acord amb el que estableix la Llei 11/2014".

Atesa la normativa esmentada, vaig fer les consideracions que us reprodueixo a continuació:

> "D'acord amb tot això, tal i com es configura actualment la prestació, l'accés a les tècniques de RHA és possible per a totes aquelles dones que presenten un problema d'infertilitat -i reuneixin la resta de requisits exigits- amb independència de quina sigui la seva orientació sexual i el model de família que hagin escollit. No obstant això, d'una banda resulta obvi que les dones lesbianes no poden acreditar trobar-se en alguna de les situacions que s'exigeix per accedir als tractaments de RHA amb finalitat terapèutica (absència de consecució d'embaràs després d'un mínim de dotze mesos de relacions sexuals amb coit vaginal sense emprar mètodes anticonceptius) atesa la naturalesa de les seves relacions sexuals. I, d'altra banda, atès allò que es preveu en la Llei 11/2014 i la resolució del Parlament abans esmentada, sembla que la voluntat del Parlament seria ampliar l'accés a les tècniques de RHA que es preveu en la cartera de serveis comuns i oferir aquesta prestació a totes les dones, amb independència que presentin o no un problema d'infertilitat i de quin sigui el model de família que hagin decidit escollir.
>
> Davant d'aquesta situació, el Síndic considera que resulta imprescindible acabar tant amb la situació d'incertesa en què es troben actualment les dones lesbianes catalanes respecte les condicions d'accés a aquesta prestació com amb la discriminació que es produeix a dia d'avui quan, en funció del centre a què les deriven poden accedir o no a la prestació amb càrrec a la sanitat pública. Així, cal que, d'acord amb allò que es preveu en la disposició final primera de la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, s'iniciïn els tràmits per dictar les disposicions reglamentàries necessàries perquè a les dones lesbianes se'ls garanteixi l'accés a les tècniques de RHA en condicions d'igualtat tal i com es preveu en la llei mateixa. En aquesta mateixa línia cal que els protocols, els impresos i els tractaments vinculats a aquestes tècniques s'adeqüin també a la seva realitat".

I, d'acord amb aquestes consideracions vaig suggerir al conseller del Departament de Salut que donés les ordres oportunes perquè s'iniciïn els tràmits per dictar les disposicions reglamentàries necessàries perquè a les dones lesbianes se'ls garanteixi l'accés a les tècniques de RHA en condicions d'igualtat i perquè els protocols, els impresos i els tractaments vinculats a aquestes tècniques s'adeqüin a la seva realitat.

També li vaig recomanar que s'endeguessin contactes amb els col·lectius de dones lesbianes als efectes d'analitzar conjuntament els diversos aspectes relacionats amb aquesta prestació.

Aquest document és un escrit digital electrònicament endossat i té validesa digital. Arxivat per l'Agència Catalana de Certificació i té plena validesa a través del web del Síndic de Greuges https://www.sindic.cat/2044/, mitjançant el codi segur de verificació: [illegible]

Per la seva banda, des del Departament de Salut se'ns ha informat que la Comissió de Peticions del Parlament de Catalunya ha admès a tràmit la petició de diverses associacions que consideren que es produeix discriminació i vulneració dels drets fonamentals en l'accés a la reproducció assistida en la sanitat pública, i que es considera convenient mantenir l'esterilitat i la infertilitat, tal com preveu el Protocol d'estudi i tractament de l'esterilitat, com a requeriment d'accés a les tècniques de RHA per a totes les dones, prescindint de la seva orientació sexual i forma de vida (amb parella o sense).

Així, en vista que de tota la informació de què disposo actualment sobre aquest assumpte, en dedueixo de tant des del Parlament de Catalunya com des de l'administració sanitària s'hi treballa, m'he dirigit de nou al conseller del Departament de Salut per manifestar que entenc que podria ser convenient disposar del parer del Comitè de Bioètica de Catalunya sobre aquest assumpte i, en aquest sentit, he suggerit que es valorés la possibilitat de traslladar aquest assumpte al comitè esmentat als efectes que emetin un informe.

Actualment resto a l'espera de conèixer el capteniment del Departament de Salut davant d'aquest suggeriment i, tant aviat com en tingui notícies, em posaré en contacte amb vós per informar-vos-en.

Cordialment,

Rafael Ribó
Síndic

Barcelona, 24 de novembre de 2015

AVÍS LEGAL: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les vostres dades s'incorporaran a un fitxer per fer-ne el tractament i per facilitar la comunicació. El responsable d'aquest fitxer és el Síndic de Greuges de Catalunya. Podeu dirigir-vos al Síndic de Greuges per exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació de les vostres dades personals.

Aquest document ha estat signat electrònicament amb certificat digital reconegut per l'Agència Catalana de Certificació i el podeu verificar a través del web del Síndic de Greuges https://sede.sindic.cat/1596/, mitjançant el codi segur de verificació: sn2K5SS1B54e6eB6Q2Z8cD1sb3Ts

7.4 ARTICLES EN MITJANS I FOTOGRAFIES

EL PAÍS

Jueves 12 de noviembre de 2015

CATALUÑA

V. G. G. en la sede del Observatorio Contra la Homofobia. / CONSUELO BAUTISTA

Salud niega una vaginoplastia a una transexual, en lista de espera desde hace seis años

JESSICA MOUZO, **Barcelona**

Seis años es lo que lleva esperando V. G. G. para someterse a una cirugía de reasignación de sexo. Pero la intervención, en vez de acercarse, parece que va para largo, o para nunca. El Departamento de Salud rechazó el pasado marzo someter a V. G. G, de 52 años, a la vaginoplastia que estuvo esperando desde que el mismo Servicio Catalán de la Salud (CatSalut) la incluyese en la lista de espera en 2009. Salud alega "criterios clínicos" para denegar la intervención, pero el Síndic de Greuges, Rafael Ribó, ha pedido, a raíz de una queja interpuesta por la afectada, que Salud estudie de nuevo su caso y reconsidere su decisión.

La cirugía de reasignación de sexo, que modifica los genitales de nacimiento de una persona para que sean como los del género con los que esta se identifica,no está incluida dentro de la cartera de servicios del Servicio Nacional de Salud (SNS). Sin embargo, Cataluña dispone desde 2009 de una unidad específica de referencia en todo el territorio —la Unidad de Trastornos de Identidad de Género (UTIG) del hospital Clínic de Barcelona— para el tratamiento psicológico, médico y programa quirúrgico. Esto significa que, desde hace seis años, Salud financia las operaciones de cambio de sexo en Cataluña.

Los requisitos para entrar en lista de espera son, según Salud, "haber sido atendido en la unidad un mínimo de dos años, ser mayor de edad y llevar doce meses de tratamiento hormonal y doce meses de experiencia de vida real". Según datos del Departamento, en 2014 se realizaron 15 cirugías y, en total, desde 2009, la cifra asciende a 90.

Con una escueta llamada telefónica se fueron al traste, el pasado marzo, los seis años de espera. "No la podemos operar por la edad y porque los resultados no serían los esperados", fue la primera excusa que, según V. G. G., le dio la psicóloga de la UTIG cuando la llamó para informarle de su exclusión de la lista.

La afectada asegura que en 2009 empezó a someterse a todos los tratamientos y, en un primer momento, apunta, "marcaron la operación para 2013". Pero los recortes de los últimos años hicieron mella en el servicio y se retrasó la intervención. Entretanto, V. G. G. seguía escrupulosamente el protocolo de la UTIG —diagnóstico diferencial, pruebas psicométricas, tratamiento hormonal y terapia grupal, entre otras pruebas— y realizó, según recoge el informe del Síndic, un total de 35 visitas a los distintos servicios de la UTIG.

"Problemas de edad"

En enero, V. G. G. volvió a contactar con el Clínic. "La psicólogame dijo que tenía dos noticias, una mala y otra buena. La buena era que me operarían las cuerdas vocales y la mala que no me harían la vaginoplastia por problemas de edad", critica V. G. G. La afectada expuso su caso al Observatorio contra la Homofobia y envió una queja al Síndic.

Según consta en el informe del defensor del pueblo catalán, el CatSalut alegó que V. G. G. incumplía cinco de los 12 criterios de inclusión para estar en la lista de espera. Presentar adaptación personal, social, laboral y/o escolar, tener las condiciones físicas (edad, estado físico o patología) para garantizar un resultado esperado tras la operación y disponer de recursos económicos para realizar el tratamiento postoperatorio son algunas de las carencias que señaló Salud para rechazar su intervención.

Ribó cuestiona la decisión de Salud y arguye que "se hace difícil entender cómo hace seis años, después de analizar su situación y aplicarle los criterios de inclusión en la lista de espera el resultado de este análisis consideraba que era una candidata apta para la intervención y, sin embargo, ahora ya no lo es porque ha dejado de reunir la mitad de estos criterios". Así, el Síndic insta en sus conclusiones a que "se revise de nuevo el caso de V. G .G para que se valore la posibilidad de que se pueda someter a la intervención de vaginoplastia que se le prescribió hace seis años".

Salud, por su parte, ha eludido contestar si reconsiderará la situación y se ha limitado a decir que "el CatSalut respeta los informes del Síndic y actúa de acuerdo con sus competencias con el objetivo último de dar la mejor asistencia a los pacientes". Y mientras, V. G. G. sigue esperando.

eP Coses de la vida | SOCIETAT

Un col·lectiu vulnerable

«El cas de l'Alan no és un suïcidi, és un assassinat social»

Mil persones recorden el menor transsexual que es va llevar la vida la vigilia de Nadal

El noi, de Rubí, patia assetjament, havia canviat de centre i tenia depressió

▸▸ El noi de Rubí, amb la seva mare en una fotografia familiar.

TONI BUST
BARCELONA

En un ambient de rabia i tristesa, un miler de persones es van concentrar abir a la plaça de Sant Jaume per recordar l'Alan, el menor transsexual de 17 anys que es va suïcidar la vigilia de Nadal i per exigir la societat que planti cara davant la transfòbia i eviti més casos com el seu. «No és un suïcidi, és un assassinat social», deia un manifest que es va llegir dues vegades.

La concentració va ser convocada per Chrysallis, una associació que agrupa famílies de menors transsexuals, i que la família de l'Alan va descobrir fa menys un mes. «No l'hem pogut ajudar perdó ell les ajudió molts», afirmava la presidenta de l'entitat, Natalia Aventín. Els congregats van encendre espelmes, van fer cinc minuts de silenci i es van estirar al llac més d'una hora i mitja.

L'Alan havia aconseguit fa un mes modificar, via decisió judicial, el seu DNI. Gairebé una fito, tenint en compte que només 25 menors hi han aconseguit a Espanya per llei: ha d'esperar adult i haver cursat dos anys en tractament d'hormonació. Però no va ser suficient per pal·liar tot el dolor de l'Alan. El menor havia patit assetjament en diversos centres, també en l'darrer al qual va arribar, abans Cugat. Allà, la mentrevyen i li concentraria diversos participants, va patir l'assetjament de tres noies.

EL PRIMER I ÚLTIM NADAL / De fet, estava ingressat per depressió. El van dur a urgències amb dos dels seus pares adoptius, encara que segons alguna versió si no el van tornar a internar va dir Aventín. Ella va ser qui per fitxa de Rubí. Molts dels assistents coincideixen que es podia haver fet més, comunicat pel col·legi. Fonts d'Ensenyament, el col·legi i la família estavien en contacte per abordar el problema de l'assetjament escolar. I afegeixen que s'havia tirar una reunió per dissipar de les vacances de Nadal i no abans perquè el menor estava ingressat.

«Aquest era el primer Nadal que l'Alan vivia d'ànim amb la seva identitat. En també el primer en que podia celebrar un DNI acorde d'estrenar. Però, tragicàmen, ha resultat ser l'últim. La transfòbia en l'àmbit escolar ha pogut amb l'Alan. Va patir molta transfòbia al llarg de la seva vida i com la seva mare diu, el que va passar no és responsabilitat d'una sola persona, sinó que cada dia durant anys algú es va ocupar que «fes» que la seva diversitat no cau assegudo. Entre tots el van matar. No ha sigut un suïcidi, sinó un assassinat social», explicava el comunicat que va llegir. Que subratllava que les persones transsexuals i les seves famílies pateixen de manera quotidiana actes de violència cràn social i com institucional que s'acumulen i que, com li passava a l'Alan, es converteixen en una càrrega insuportable».

TRAVES ADMINISTRATIVES / Els pares de l'Alan no van mirar la concentració. Al marí, li va haver una vetlla al la autor de Rubí a la qual van assistir alguns membres de Chrysallis. Després, ja en la intimitat familiar, el cos va ser portat al crematori. A la concentració hi van anar representants d'diferents partits i la secretaria de Famílies, de Benestar Social i Joan Ribó, Dolors Gordi.

Ala front de batalla del col·lectiu transsexual i dels seus familiars són diversos. Per un costat, la ignorància general sobre la seva situació. Per un altre les traves administratives per assumir que un canvi de denominació, que pot resultar clau per a alguns menors (l. 5/2015).

Però superar la protecció dels transsexuals davant agressions de tot tipus. «Des de Chrysallis, exigim als poders públics, a les administracions educatives i centres, a les encarregats de registres civils, als grups parlamentaris i partits polítics, i en general a tota la societat, que es preservi els menors transsexuals, fent que es reconegui i respecti la seva identitat sexual», proposaria el comunicat, que s'acabava amb «fi a transfòbia cap matí a cots. Tots som l'Alan». ■

Concentració en record de l'Alan, ahir a la tarda a la plaça de Sant Jaume

Anàlisi

Daniel J. García López
ANTROPÒLEG I ESCRIPTOR. PARTICIPA EN EL PROJECTE TRANSFORMA A ESCOLES DE CATALUNYA. COORDINADOR DEL GRUP LGTBI DE LA FAD

El dret al gènere en la infància transsexual

«É s un nom». Aquestes paraules, dites a les famílies, pronunciades per un professional de la medicina davant una geografia, produeixen la fitxa que aquell «nen» ha serà per sempre. I no és simplement perquè els seus genitals «hormonades a les normes que «mal» ones el biomètrine (homes-dones) en que «sem nous». Ara, Ya Ho que «i» és donó biològicament predeterminats i socialment manifestants. Tot aquell que no encaixi en una de les dues columnes de la societat serà «anormal» i «patològic». Per això les persones transsexuals son patologitzades per poder «normalitzar» la seva documentació administrativa i ella se sentir. I en aquesta recta, si es menors «transsexuals» és el col·lectiu LGTBI més vulnerable i que més violència (individual i institucional) patetx, juntament amb els menors intersexuals.

«Per un joc, ja l'hi passa» ra». Aquesta és, en moltes ocasions, la sentència emesa davant el cas d'un menor transsexual. Perquè és un menor, i com a tal, la seva vei queda la pèdida divorci un sistema binari i adultocèntric. Dedossos de la sanitat pública. Fadoses del sistema jurídic. Les persones trans menors d'edat en el nostre país es troben en unes infernals llimbs. I però malgran la recent llei 26/2015 (que modifica el sistema de protecció del menor), que reconeix com a principi rector dels poders públics «el interès del menor», que per mirar de la seva personalitat d'acord amb la seva orientació i identitat sexuals».

La llei espanyola 3/2007, que permet la «rectificació registral del nom i del sexe» al DNI per «transgènere» ha serà per sempre, i no és simplement perquè els seus genitals «hormonades a les normes que «mal» ones el biomètrine (homes-dones) en que «sem nous». Ara, Ya Ho que «i» és donó biològicament predeterminats i socialment manifestants. Tot aquell que no encaixi en una de les dues columnes de la societat serà «anormal» i «patològic». Per això les persones trans-sexuals son patologitzades per poder «normalitzar» la seva documentació administrativa i ella se sentir. I en aquesta recta, si es menors «transsexuals» és el col·lectiu LGTBI més vulnerable i que més violència (individual i institucional) patetx, juntament amb els menors intersexuals.

«Per un joc, ja l'hi passa» ra». Aquesta és, en moltes ocasions, la sentència emesa davant el cas d'un menor transsexual. Perquè és un menor, i com a tal, la seva vei queda la pèdida divorci un sistema binari i adultocèntric. Dedossos de la sanitat pública. Fadoses del sistema jurídic. Les persones trans menors d'edat en el nostre país es troben en unes infernals llimbs. I però malgran la recent llei 26/2015 (que modifica el sistema de protecció del menor), que reconeix com a principi rector dels poders públics «el interès del menor», que per mirar de la seva personalitat d'acord amb la seva orientació i identitat sexuals».

La llei espanyola 3/2007, que permet la «rectificació registral del nom i del sexe» al DNI per «transgènere» ha

> Les persones 'trans' menors d'edat es troben a Espanya en uns infernals llimbs

en que es donen pràctiques poc respectuoses amb els drets humans), els bloqueigadors hormonals (per «retardar» l'aparició de característiques sexuals secundàries) segon l'edat en unes comunitats autònomes i llegals en altres.

Hem de ser conscients que la identitat es un continu que es construeix al llarg de la vida. No podem mantenir-nos en la perillosa idea de l'existencia d'una «natura» binari, com si el gènere i el sexe fossin una cosa natural, universal i ahistòrica. Si del que es tracta és de proporcionar les condicions de possibilitat de vides vivibles i que valguin la pena ser vescudes, la sostenibilitat de la vida no de «imaginar» en el centre. Per això es fa urgent un canvi constitucional que reconegui el dret a l'autodeterminació de les persones, independentment de la seva edat o nacionalitat, prèvia desgentolgització de la transsexualitat (de la intersexualitat).

Però no només s'ha d'apostar per l'estratègia de la reforma jurídica pacada en el reconeixement, ja que per mirar de la menor «i l'assimilació» produeix una estratègia de «gregar de la «visibilitat» la violència s'entén inerament individual i no estructural, i per això el «colisiu», l'homòfobia, el «sexisme», la transfòbia, la intersfòbia o el «capacitisme» es mantenen intactes en el marc de la «pastel» de «ministeris» (hospitals, col·legis, sistema fiscal, registre civil, sistema penitenciari, llars d'acollida, empreses, transport...). És necessari desmantellar el sistema de violències d'estat que patetxen les persones transsexuals. El nostre futur, present per als menors, està en joc. ■

GRAN BARCELONA ▸ El viacrucis de Colau per arribar a un pacte estable s'allarga → P. 28

DISTRICTES ▸ Un restaurant triomfa amb 'okonomiyakis', truites japoneses → P. 32

Petició d'ajuda al Síndic

L'Observatori contra l'Homofòbia sol·licita a Ribó que analitzi l'actuació de la Generalitat

T.S.
BARCELONA

No només li ha homent condemnes pel cas de l'Alan, també li ha preguntes i sospites. Perquè l'Observatori contra l'Homofòbia ho enviat una carta al Síndic de Greuges, Rafael Ribó, en que li sol·licita que obri una investigació «**per conèixer quines mesures i accions va activar la Generalitat davant l'assetjament que patia l'Alan i si els mecanismes indicats a la llei 11/2014 estaven implementats als col·legis en què va estudiar el menor**». «**Ens han de dir com ha pogut passar això**», va clamar ahir Eugeni Rodríguez, el president de l'observatori.

Rodríguez va ser rotund al crític: l'aplicació de la llei 11/2014, la llei antihomofòbia que el Parlament va aprovar fa 14 mesos i que en la seva opinió no s'està desenvolupant amb la precisió i els recursos necessaris, sobretot pel que fa a l'aspecte sancionador: «**La Generalitat no n'ha establert cap, ha derivat denúncies**». Rodríguez explica que han per arribar vint denúncies i 37 accions que consideren punibles i lamenta que cara per arriscos compti amb un exemple de càstig: «**insultar continua sortint gratis**». En la seva opinió, es imprescindible que als col·legis s'hi expliqui que aixònes es poll fer, que s'hi doni xerrades, que es creïn protocols.

Amb tot, que un menor transsexual es pugui sentir còmode en un centre educatiu depèn en una mesura considerable de la sensibilitat que demostri el col·legi. I ha centres que no presenten cap trau va per canviar el nom de l'escolar, encara que el que aquest vulgui utilitzar no sigui el matràc que figura al DNI. Però també n'hi ha d'altres que obliguen a fer servir el nom anterior o que donen les noies en blanc.

Llei estatal

La presidenta de Chrysallis, Natalia Aventín, va sol·licitar en la comparició d'ahir que hi hagi més legislació com la catalana a tots els punys, però va subratllar la necessitat que les normes no es quedin en paper mullat. Una llei aprovada que no compti amb pressupost i aplicació no serveix, va argumentar. Rodríguez va subratllar que la llei catalana preveu actuacions per a la protecció del col·lectiu LGTBI a l'escola que hauríen de servir de gran ajuda per als menors transsexuals.

Està fixat a l'article 12, que aborda l'aspecte educatiu. En els seus aportrors es determina que s'han de combatre les discriminacions per raó de gènere, que s'ha de tenir en compte la diversitat en els textos educatius, que el respecte a la diversitat es tingui en compte en tots els ambients escolars, que es promoguin plans de convivència amb un èmfasis especial en l'assetjament que puguin rebre persones que integren el col·lectiu LGTBI.

Que un alumne transsexual se senti còmode avui depèn de l'actitud del col·legi

Chrysallis reclama lleis contra l'homofòbia com la catalana però amb recursos

El punt 6 del citat article 12 versa sobre la violència: «**Sha de vetllar per la consciència i la prevenció de la violència perrao d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per aquestes raons**». Rodríguez està convencut que no s'està complint amb aquest objectiu i insistia a reclamar explicacions a l'Administració.

També el Front per l'Alliberament Gai de Catalunya va penjar un comunicat dedicat a l'Alan: «**L'odi d'aquesta societat a la diferència ho ha fet impossible. Aquest odi, que com una foscor cobreix el sistema educatiu, incapaç de parar el bullying, ha acabat apagar la seva llum**». «**Quàlnyarem la vida per tu**», conclou el text de l'entitat. ■

7.5 CARTELLS DE L'OCH

7.5.1 CARTELL DE L'OFICINA D'ATENCIÓ A LA VÍCTIMA DE L'OCH

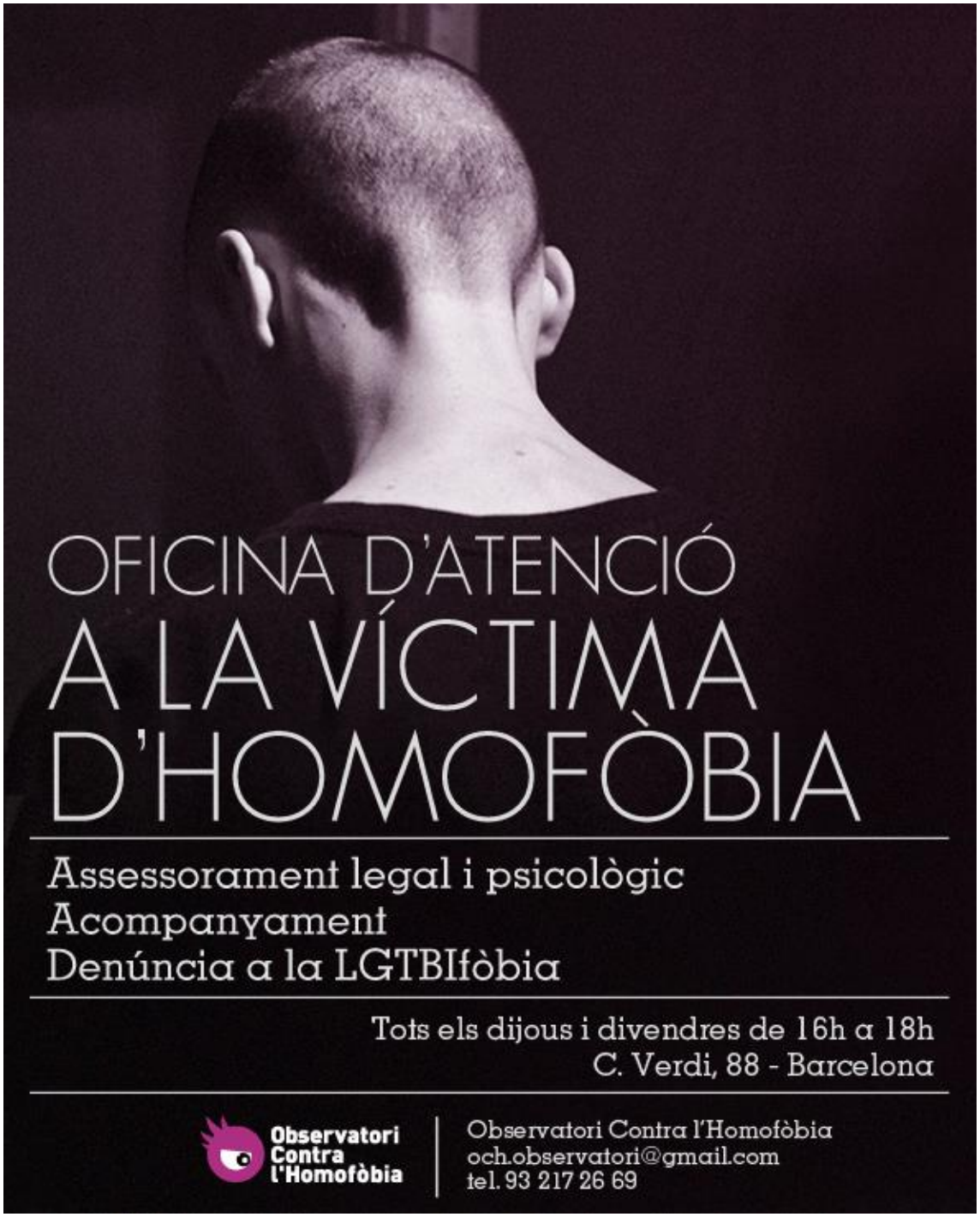

7.5.2 GUIA PRÀCTICA QUÈ FER EN CAS DE BULLYING PER LGTBIFÒBIA.

QUÈ FER EN CAS DE BULLYING PER LGTBIFÒBIA. Guia pràctica de l'OCH

3:57 | Publicado por fagc |

GUIA PRÀCTICA D'URGÈNCIA PER L'ACTUACIÓ CONTRA L'ASSETJAMENT ESCOLAR PER LGBTI-FÒBIA

Si ets una persona LGTBI i has patit agressions, amenaces, intimidacions o insults, aquí tens unes indicacions bàsiques per a que et puguem ajudar:
1) **Comunica-ho** a direcció i, si pot ser, per escrit (és convenient que et quedis una copia). En aquest comunicat ha de constar:
- els fets QUÈ han passat
- QUAN han tingut lloc
- a ON ha succeït
- QUI ens ha agredit, amenaçat, etc.
- COM han passat els fets

És convenient que et quedis una CÒPIA del comunicat que fas al centre.

2) **Demana assistència mèdica –sanitària** (psicològica i/o mèdica) i demana un "peritatge d'agressions" rebudes. ÉS IMPORTANT DEIXAR CONSTÀNCIA.

3) **Contacta'ns**! El nostre correu és och.observatori@gmail.com. T'atendrem personalment i t'ajudarem. **No estàs sol/a.**

4) **Busca recolzament** directe en tot moment, ja siguin amics, professors, familiars o, en definitiva, algú AMB QUI ET SENTIS RECOLZAT/DA.

7.6 TAULA D'ÀMBITS PER COL·LECTIUS

Taula: descripció de casos per àmbit segons col·lectius, taula completa. 2015

Tipus	Victimitza-ció	Laboral	Institucio-nal	Mitjans de comunicació	Internet i xarxes socials	Odi i exaltació	Educació	Agressió	Drets Sexuals i Reproductius	Dret d'admissió	Familiar	Diversos	Total
Home gai/bisexual	50,0%	66,7%	58,3%	33,3%	40,0%	30,8%	36,4%	77,1%	0,0%	50,0%	33,3%	100,0%	63 55,7%
Dona lesbiana/bisexual	0,0%	22,2%	0,0%	0,0%	6,7%	0,0%	0,0%	14,3%	50,0%	50,0%	66,7%	0,0%	13 11,5%
Persona bisexual	0,0%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1 0,9%
Persona Trans*	50,0%	0,0%	33,3%	0,0%	6,7%	0,0%	45,5%	8,6%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	15 13,3%
Persona heterosexual	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1 0,9%
Generalista	0,0%	0,0%	8,3%	66,7%	46,7%	61,5%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	19 16,8%
Altres	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	9,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1 0,9%
Total	2 100,0%	9 100,0%	12 100,0%	3 100,0%	15 100,0%	13 100,0%	11 100,0%	35 100,0%	2 100,0%	4 100,0%	3 100,0%	4 100,0%	113 100,0%